

Williswinde

Louis Couperus

editie H.T.M. van Vliet, J.B. Robert en Oege Dijkstra

bron

Louis Couperus, *Williswinde* (eds. H.T.M. van Vliet, J.B. Robert en Oege Dijkstra). Uitgeverij L.J. Veen, Amsterdam/Antwerpen 1990

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/coup002will02_01/colofon.htm

© 2009 dbnl / H.T.M. van Vliet / J.B. Robert / Oege Dijkstra

Voorrede

Ik hoû over het algemeen niet van voorredenen, al ligt ook het beeld van de propyleëen, die toegang geven tot den tempel, voor de hand. Ik hoû er niet van lang in een antichambre te moeten wachten, als ik ergens kom.

Maar de gedichten, die dit bundeltje vormen, zijn bijna tien jaar oud, en ik kan er de weinigen, die ze misschien nog eens willen overlezen, niet binnen leiden, zonder hen even in een voorkamertje te hebben ontvangen, met een handdruk en een glimlach. De handdruk, omdat zij nog gekomen zijn; de glimlach, om wat toegevendheid.

Zoo zal het misschien het beste zijn. En dan wil ik aan hen, - die weinigen, - verzekeren, dat ik dit bundeltje zelve bezorgd heb, en zelve de proeven ervan heb nagezien. Ik geef die verzekering, omdat de heer Van Nouhuys in den Spectator kort geleden betwijfelde of de tweede druk der Orchideeën door mij bezorgd was geworden. Hij had goed gezien: de bundel verscheen geheel door de zorg van den heer Veen. Maar de dichter was den hupschen uitgever zeer dankbaar, dat deze zijne arme Orchideeën, die de eerste hovenier - de heer Rössing - een beetje zoo verwaarloosde, tot ze op de kar van een Israëliet te recht kwamen en voor een dubbeltje werden van de hand gedaan - dat de heer Veen die arme bloemen - een beetje ijdel en serre-achtig en met heel veel voornaam gevoel van hare bloemen-eigenwaarde en die nooit aan een kár gedacht hadden - te zamen nam en ze op nieuw kweekte en er nog een keurigen boeket van maakte. De dichter was hier den tweeden hovenier zeer dankbaar voor, en hij liet de zorg voor den boeket geheel aan hèm over.

Ik ben overtuigd, dat hij zich van die zorg met liefde gekweten heeft. En dat er een versregel verminkt is - en leelijk ook - en dat de puntjes en comma's niet overal goed staan, wie er hem een verwijt van moge maken, ik niet. Ik niet, die ondervonden heb, dat drukfouten de reine vreugde van het scheppen totaal bederven kunnen. Ik niet, die mij op de proeven van mijn romans mijne oogen, langzaam maar zeker, nog meer bederf dan door de boeken zelve te schrijven. Ik niet, die in elk mijner boeken geërgerd ben door woordverminderingen en fouten en foutjes allerlei aard. Maar alleen ook maar geërgerd. Vroeger werd ik er nog wanhopig om. Nu ben ik niet meer wanhopig om zoo weinig. Ik blijf consciëntieus, en verder tob ik niet over de afdwalingen van een verliefden zetter, of over mijn eigen gesoes. Het leven leert ons praktisch zijn.

Ik zal naar alle waarschijnlijkheid nooit meer iets schrijven wat men poëzie moge noemen. Maar de poëzie, die ik geschreven heb, - hoe men dan ook nu over ze moge oordeelen - werd geschreven met eene naïve liefde, die mijzelven nog aandoet. Dat de heer Van Nouhuys Erinnerung, mijn allereerst gedicht, niet mooi vindt: ik kan het mij uitstekend begrijpen. Ik vind het heusch ook niet meer mooi. Maar voyons, het was het aller - allereerste, dat in het licht verscheen, en de eerste versjes van Göthe en Byron zelfs waren ook niet erg interessant. Maar gedichten als Laura, de Gravinne van Salisbury, Williswinde, - ik lees ze nu nooit over en ik heb op de proeven zitten turen als een vreemde - zijn, ik herhaal het met groote naïve liefde geschreven, en daarom is het misschien, dat er nog iets in trilt, dat eene nieuwe uitgave wettigt.

Hoe het ook zij, aan den heer Veen mijn oprechten dank, dat hij ten minste er zoo over denkt.

En nu heb ik mijne verzenlezers ontvangen in mijn voorkamertje en de deuren mogen nu wel open gaan.

Den Haag, Sept. '95

L.C.

Weemoed

.....
Heur witte hand was een albasten gesp,
Die aan heur hals het gazig-ijle waas
Bevestte, en melodievol troostte zij:
'Heb geen behagen in uw weemoed, die
Gelijk een somber boetgewaad uw ziel
Met donkren plooi omhangt, en kies haar eer
Een kleed van louter licht... Ik zelve droeg
Den zwaren pij, voor 'k mij dit waas omwond,
Dat mij in witte wuftheid nu omweeft...'
En lachend hulde zij haar oogen dicht,
En scheen een schimme in schoonen schitterschijn...
Een pooze maar... toen prangde zij haar borst
Met beide handen, als van smart doorflitst,
En weende...
    En sombrer hing de weemoed mij
Der ziele rond...

Jan. '86

Viviane

Stil onder 't klaar en roereloos lazuur
Van 't blauwend meer, dat, vloeiende saffier,
Door 't loof van tooverwouden overschaûwd,
Het land van Logres ciert, rees uit kristal
Geslepen, Vivianes flonkerblauw paleis.
Als in azuren stilte reide zich
Er zaal aan zaal; 't doorzichtig koepeldak
Verhieven duizend zuilen, diamant
Gelijk, en helle, blauwe tovergloed,
Zich als in vuur van millioenen stralen
Weërkaatsend, viel op die facetten neêr
Met eindeloos gespiegel...

En de grond

Was glanzend van een gulden zand, waarin
Zoo reuzenschulp als rozig parelmoêr
Gezonken waren, en, een wonderplant,
Het roodgetakt koraal geworteld was...
Daar leefde, droomende op het lokgezang
Der groenig-goudgelokten, der sirenen,
De vrouw des meers, zij, blanke Viviane,
Die 't wonderschoone kind van koning Ban
Der gade had ontroofd, en daarmee dook
Diep in heur meer, dat een bedroefde moeder
Sinds met de paarlen harer oogen had
Bedauwd...

Het kind wies krachtig op tot knaap,

En Viviane schonk heur troeteling
 Een rijken ridderwapendos, gesmeed
 Naar zijn gespierde leden; zelve omgaf
 Ze met een zilvren maliënhemd zijn borst
 En schoudren, frisch en breed, en zelve sloot
 Den gordel, zilver met saffieren slot,
 Zij om zijn heupen, hing een vlijmend zwaard,
 Zeer kort en breed, ook schittrend van saffier,
 Hem nu ter zij en bood zoo lans als schild
 Van kostbaar goud met purpren wederschijn;
 De lans met diamanten punt, het schild
 Met één karbonkel, reuzengroot en hel
 Op spitsen navel flonkrend...

En de knaap

Oefende zich met schild en lans en zwaard,
 Bestreed de monsters van het toovermeer,
 En worstelde, in polypenarmen als
 Tot zwijmens toe omzogen, maar zijn zwaard
 Hieuw hun die kronkelende zuigers af,
 Waarna de diamanten spits der lans
 Den romp, die lilde, trof tot in het hart.
 Daarna, met bloed bepurperd, toog hij weêr
 Terug in 't glazen lustpaleis, alwaar
 Een tal van nimfen, blanker dan het schuim,
 Den jongen krijger wieschen, 't blauwe meer-
 Kristal, uit urnen stortend in een schulp
 Van parelmoêr...

En moede vlijde zich

De knaap met matten lach en luikend oog
 Aan Vivianes voeten, waar zij zat
 Op heuren troon van kristallijn, als in
 Een heiligdom, een tempel, hof van zuilen,
 Louter kristal... Zij wenkte, ontving een harp,
 En harpen namen ook heur nimfen, alle,
 En zilvrend klonk dan Vivianes stem,

En ook heur nimfen, alle, zongen na,
En reiden zich in weeldrig-ronden dans,
Zich hullende en onthullende in een gaas,
Een enklen sluyer, eindeloos en licht...
De knaap look en ontlook zijn donker oog
En lachte... en sluimerde in, het blonde hoofd
Op Vivianes knie... En 't zwierend koor
Verzweefde in schemerglansen, violet,
Nu de avond boven over 't meer zich boog...
En Viviane nam heur wijle en zij
Omfloersde 't blonde hoofd in heuren schoot,
En peinzend zag zij op, en blikte door
Heur glazen dak, door 't klare watervlak,
De diamanten sterren, hoog, zeer hoog
Ginds aan den eeuwgen hemel stralend, toe...
Zoo vloot hun leven voort, zoo onberoerd
Gelijk de spiegel van het meer, dien nooit
De woede der orkanen siddren deed,
Dien nooit de vlaag der stormen in een zee
Van ziedend schuim en bergenhooge baar
Op baar herschiep... En forscher wies de knaap,
Den zwarten blik vol onbetooombren lust,
Vol levensgloed, en Viviane zag
Bewondrend, hoe het kind een knaap, een man,
Een held geworden was, wien 't gulden dons
Den trotsch-gekrulden bovenlip omgaf.
Eens - zomerzonneshijn vloot van omhoog
Door 't meerkristal en straalde fonkelfel
In 't oogverblindend-hel facettenspel
Der zuilen - Lancelot had niet dien dag
't Koralenwoud doorkruist, had ook niet één
Gedrocht, blauw-groen geschubd, met stekelstaart
En scherpe vin, bekampt door zwaard of lans...
Daar lag hij loom in 't gulden zand ter neêr,
Den naakten arm gebogen, in de palm

Der hand de kin, de flonkerzwarte blik
 Verlangens vol omhoog gericht... driemaal
 Was aan zijn borst een zware zucht ontslaakt
 In onbedwingbaar smachten... zij, de nimf,
 De blanke Viviane vond aldus
 Heur troeteling en zachtkens riep ze:

‘Zoon!

Mijn zoete Lancelot!’

Hij wendde zich

En zag haar, schittrend in den glimlach, om
 Ambrozisch-purpren lippen stralend, en
 Zeer blank in 't wemelfijne waas, dat zee-
 Groen om heur leden wolkte, een diadeem
 Van paarden op heur gouden lokkenpracht,
 Die kronklend golfde tot heur elpen voet,
 En paarden op heur boezem, paarden ook
 Rondom heur leest...

‘Mijn zoon, mijn Lancelot!

Waarom u te vermijmen in de zon?

Waarom niet om te dwalen op den bodem

Des meers, in eedlen kamp, met monsters, blauw

En groen geschubd, met stekelstaart en -vin?

Rijs op, mijn zoon, mijn forsche lieveling!

Strijdlustig zwaard en lans met krachtgen vuist

Gegrepen... Op, de zeedraak tart u uit

Verscholen in zijn paarden reuzenschulp...’

Maar Lancelot, onwillig bij heur woord,

Zag lusteloos omhoog en zuchtte:

‘Laas!

Wartoe in ridderlijk vermaak mijn arm

Te sterken, zoo ik steeds hier toeven moet,

Hier in uw glazen lustpaleis, waar mij

Uw groenig-goudgelokten, uw sirenen

Omwaren met nooit murmlensmatten mond!

Ik wil van hier, naar de aarde wil ik toe!

Ik ben een menschenkind, geen nimfenzoon!
 Ik smacht naar 't aardsche! Hier in al deez' pracht,
 Azuur kristal, o, zie ik door uw dak,
 Doorzichtig glas, het groen van Logres' woud,
 De gouden zon, de blinkend-witte maan,
 De diamanten sterren in 't heelal...
 Ik hoor der visschers lied, der vrouwen zang,
 En schoon ik niet begrijp, verrukken zij
 Mijn oor, vermoeid van zacht sireengekweel!
 Ik raad een leven, bruisend, hartstochtsvol,
 Ginds boven ons, en heel mijn menschenhart
 Smacht om te leven als zij leven, die
 Daar leven, en na leven sterven...'

'Maar
 Zij lijden, zoon!
 zoo gilde zij, de nimf,
 De blanke Viviane, ontzet van smart:
 'Zij lijden, zoon! Zij lijden duldloos leed!
 Verstik dien wensch, ik smeed u, in uw ziel!
 Laat niet mij u verliezen!'

'Duldloos leed!
 O, laat me lijden, zoo ik leef, slechts leef!
 Het wordt me in uw paleis van zwaar kristal,
 Of heel dit meer, dit water van saffier,
 Of heel die hemel, reuzenkoepeldom
 Eén enkele saffier, die me overwelt,
 Neêr op mijn hoofd zal storten, en ik hier
 Verbrijzeld word' door 't krakende heelal!
 Op rees hij uit het glinstrend zand, en hief
 Zijn arm afwerend naar omhoog, maar zij,
 In stervensangst, dat haar dit uur, helaas,
 Zoû doen verliezen, die haar lief was:

'Zoon!
 Zoo kreet ze, en wond, als lelieboeien, aan
 Zijn hals heur blanke, omparelde armen vast:

'Zoon mijner ziele! Neen! Dat nimmer! Zwig!
 Vergaan zal nooit dit oord van weelde en lust!
 O, zwelg dus steeds zijn wellust in! O wil
 Den strijd met monsters, die uw sterke vuist
 Verplet, maar ducht den kamp met booze list,
 Die de aardsche menschen als een tooverstrik
 Onbreekbaar, onontwindbaar, ach, rondom
 Uwe argelooze ziele weven zullen!
 Er zweeft een helsche wadem door het land
 Van Logres, als de vuurzucht van een draak!
 Maar hier... zoon mijner ziele! Zie, o zie
 Rondom u heen! In hemelsblauwe stilte
 Lonkt u mijn lustoord toe; alleen de klank
 Van harpen, rein den gulden snaar ontlokt,
 En tooverzoete paarlental der stem
 Weêrkinke...'

En eensklaps hoog heur zilvren staf
 Verheffend, wenkte zij...

Daar golfde en vloot
 Een zee van melodie de zuilen langs,
 En elke klank ontlokte klater-hel
 Aan 't klaar kristal een klaarder wederklank...
 En 't scheen, of al heur vloeiend goud de zon,
 Door 't sparklend water heen, omneder goot
 In dier facetten diamantgegloei,
 Tot alles gloorde en alles klonk, gelijk
 Een enkle straal, gelijk een enkle toon!
 Toen, reuzengroot in die verheerlijking,
 Rees hooger nog 't doorzichtig koepeldak
 En breidde ruimer zich de zuilen uit,
 Of eensklaps heel het meer verdween en tot
 Den hemeltrans zich 't ijle lustpaleis
 Verhief... Ver, uit verschieten, louter gloed
 En zangen, zweefden reien schittrend aan,
 Den lichten atmosfeer met lichter voet

Betredend, zacht gedragen door een zucht...
 Sirenenkransen, saâmgestregeld in
 Omhelzingen, in sluiers, in een vloed
 Van gouden kronkelhaar, ontsteeg der zee
 Van glans en melodie, nèvelden op,
 Ontboeiden, dansende op den etherstroom
 Die kluisters, wonden zich weêr tot een snoer
 Van nimfenketens saâm...

En Lancelot

Viel neêr aan Vivianes voet, waar zij
 Hem naar dit lokkend vizioen verwees,
 En aâmde nauw... Geen zware druk, gewicht
 Van water en kristal, lag op zijn ziel,
 Die lust des hemels in een paradijs,
 Apotheoze louter lichts, genoot...
 En half bezwijmeld hoorde aan 't suizend oor
 Hij Vivianes teêr gemurmel:

'Zie!

Gij, engel van mijn hart, schat mijner ziel!
 Kleinood van minne, aangebeden kind!
 Zie, wilt gij dit verlaten? 't Al is u!
 Een zee van liefde en schoonheid golft u toe!
 Verlang geen aardsche smarten, wees een god!
 Of wilt gij meer? Spreek! Wilt gij meer? Ik schep
 Het u! Voor u, mijn weelde en wellust, wil
 Ik eens almachtig zijn, en tarte ik eens
 Wat hooger heerscht dan ik!

En hijgend zag

Zij op... maar plots...

De vlagen des orkaans

Doorstuiven 't paradijs van zang en glans,
 En vagen 't blazend henen... Raatlend in
 Milliarden scherven valt het reuzendak
 Des koepels neêr, een woede van kristal...
 Verbrijzeld stort het woud der zuilen, stof

Van diamant hoog in de ruimte wolkend...
Daar plooit de duisternis zich uit, die hel
Des bliksems sulferslang doorschiet, en zwaar
De donderslag doordavert... 't meer verheft
Zich stormende als een oceaan, beschuimd
En hemelhoog...

En snerpensschel doorkrijt
Een gil die chaos...
'Wee mij, dat ik dwaas
Mijn toovermacht verbreek, door hooger macht
Te tarten! O, ontzetting volle straf!
O, heiligschennend woord, waarmee ik dacht
Mijn Lancelot te winnen! Wee mij, wee!
Verpletterd is mijn al!...'

Maar in 't geloei
Der stormen zwijmt heur bange wanhoopskreet...
Gekluisterd in elkanders armen zweept
Een vlag zoo Viviane als Lancelot
Met geeselslagen op, terwijl er zuil
Bij zuil, in glinstrend, splintrend gruis en glas
Verbrokkelt... En de donder rommelt weg...

Williswinde

I

Gelijk een bleeke bloem in sombren hof,
Door zonnegloed maar zelden zoet gestreeld,
Zoo bloeide Williswinde droomende op
In schaûw van kloostermuren...

Droomend zag

Ze, als droeve geesten, zwevende in den dood,
De witte nonnen, beden murmlend, gaan.
Ofschoon der lampen stille zilvervlam
Met zwakken schijn de schemering verdreef,
School er toch immer grijze schaduw weg,
De lage zuilen en gewelven langs,
Tot waar der ruiten klare vervengloed
Schitterziek-hel vizioenen rijzen deed.
Ze speelde als kind er in den kloostertuin,
Door hoog-getransde muren gantsch omringd,
En 't ruischte klagende, als een ziel in leed,
Langs loof van linden en kastanjes voort...
Vaak zat zij daar een zoelen lentedag,
En las er perkamenten, bont verlucht,
De levens van de heilige martelaars,
Legenden, vol mystieken geur, gelijk
De leliën, die op 't outer welken... vaak
Dwaalde zij daar een najaarsmiddag om,

En zag de purpergouden blâren dwarlen,
 Die haar iets droomen deden, dat zij niet
 Met scherpen omtrek zich verbeelden kon,
 Iets, dat heur jonge ziel met dweperij
 En vage treurigheid vervulde; smart
 En weelde menglend als tot één gevoel...
 Dan riep haar 't vesperklokje kloosterwaarts,
 En mijmrensmoede trad de kleine en loom
 Naar binnen, met een enkel dorrend blad,
 Dat uit heur lokken woei, en knielde neêr,
 En paarde kweelend heur kristal geluid
 Aan 't smeekend koor, dat wiekend steeg ten hemel.
 Zoo bloeide 't kind tot maagd, en iedre dag
 Schakelde somber zich een andren aan,
 En al heur zonneschijn was bleeke glans
 Van lentestralen en de glimlach, dien
 Een non, voorbijgaande, op haar vallen liet,
 En die nog bleeker was dan lentes straal...

Een enkle male wierd de eentonigheid
 Van droom en van gebed dier jonge maagd
 Verbroken door een krijgsmans komst, die haar
 Onstuimig kussende in zijn armen sloot,
 En koozende, zóó als een vader teêr
 Zijn liefeling noemt, met zoete namen riep.
 Verwonderd weerde 't kind den ridder af,
 Voor 't blank metaal der wapenen bevreesd,
 Nadat de uit goud gedreven greep des dolks
 Heur rozepink eens pijnlijk had geschramd.
 Al mocht hij 't handjen heffen aan zijn mond,
 Om 't purpren bloedrobijntje weg te kussen,
 Toch bleef zij angstvol; niet dan schuchterbang
 Gleed haar het woord, waarom hij telkens bad,
 De lippen over... vader!
 Ieder jaar

Was hij gekomen, en zij groeide schoon,
 Maar bleek als was, in 't kloosterscheemren op.
 Toen had hij droef een beeltenis getoond,
 Háar beeltenis, zoo dacht zij korte wijl;
 Maar neen, dat gouden waas van levenslust,
 Die lach, vol weelde, was de hare niet...
 Toen... bleef hij eensklaps weg... de abdisse had
 Haar, snikkende in een kussenvloed, geboôn:
 'O, bid voor hem, die, lacy, niet meer is!
 Zijn vroom gebeente rust in 't Heilig Land,
 Omwikkeld in zijn blanke kruisbanier!
 De beeltenis der lachend-schoone vrouw
 Wierd haar gereikt, maar toch, de Koningin
 Der Heemlen, op een wolkenthroon, omkranst
 Met flonkerstarren, boven 't Hoogaltaar,
 Was schooner, meende zij...

En iedre dag
 Schakelde somber zich een andren aan...

Meer dan de Moeder minde zij den Zoon,
 En uren lang bleef ze in heur vroom gepeins
 Verzonken voor zijn outer, hief het oog,
 In tranen badend, tot zijn beeltnis op,
 Zonnig en blond in sneeuwig-blank gewaad,
 Vol milde zachtheid in azuren blik.
 Iederen zomermorgen bracht het kind
 Een zoete vracht, violen, madelieven
 Of rozeknoppen, strooide ze aan den voet
 Des blonden Jezus', die op bloemengeur
 Nu scheen te zweven, en zij meende, vaak,
 Vaak lachte hij haar, vol van liefde, toe.
 Eens had hij zacht heur naam gemurmeld, zacht,
 O, zacht, als zoeltjes wispelende zucht
 Door 't loover siddert: Williswinde! Lang
 Had ze in verrukking zalig neêrgekniel...

En toen de nonnen, angstig zoekend, ter
 Kapelle kwamen, lag zij daar, bezwijmd...
 Sedert kwam zij er niet dan schuw terug,
 Als schaamde zich de maagd heur zwakheid voor
 Den blik des teêrbeminden, die zoo klaar
 Nu in haar ziel kon lezen, maar nog meer
 Sedert dien stonde, minde zij heur God,
 Zooals ze een schoonen bruïgom had bemind.

Eenmaal... Ontzetting! Woedend brak de orkaan,
 Op stalen reuzenvlerken zwierend, los,
 De zwangre wolken met zijn zwaar geloei
 Zweepende door een zware en starloos zwerk...
 De blauwe bliksems zwaaiden in de lucht
 Hun salamanders... slag op slag op slag
 Donderde daavrende over de aarde voort...
 En 't grauwe klooster trilde in elken steen...
 De nonnen vloten, als een duivenvlucht,
 Ter celle der abdis en drongen zich
 Dicht op elkaâr en baden om genade...
 Zij, bleeke Williswinde, plots gewekt
 Uit droomenszwaren sluimer, rilde, en hief
 Zich op... Heur kluis, verlicht door bliksemgloed,
 Scheen 't siddrend kind een hel van louter vlam,
 En 't vluchtte, in doodsangst duizelende voort...
 Heur klamme witte kleedje viel als ijs
 Om hare schouders; ijs was 't marmarsteen,
 Waarop zij trad met naakt-verkleumden voet,
 Maar rosse gloor hing blakend voor heur oog.
 Alzoo, de lamp vergetende, ijldde zij,
 Dra door der gangen sombre duisternis
 In heure vaart gestuit... den killen wand
 Betastend, ging zij voort en beefde in koorts...
 Dreunende rolde er weêr de donder, en
 Zij vreesde, 't zwart gewelf, vol duisternis,

Stortte eensklaps op haar neêr... Zoo dwaalde zij,
 Nachtmerries ziende rijzen voor haar blik,
 Met duivelgrijnslach doemende uit de schaûw,
 Tot plots een zig-zag vuurs, door een rozet
 Des kruisraams schietende, eindelijk haar de plek,
 Die zij betrad, deed kennen... Gapend hief
 De poorte der kapel haar nis omhoog...
 En hopende op iets vaags, repte zij zich
 Naar binnen... Rood, de vensterschijven door,
 Vlamt telkens weêr die hel van blakend vuur,
 Ter nauw ontvlucht, maar doffer ratelt er
 De slag na lange, duistervolle poos.
 En 't bleeke kind ijlt siddrensziek naar 't beeld
 Des blonden Jezus', roerend-zoet van lach,
 Troonend in mystisch-milde schemering.
 De lange kaars brandt bevende aan zijn voet,
 Een rozenweêrschijn werpende op de sneeuw
 Van zijn gewaad... Voor Williswindes oog,
 Zoo koortsig starende op heur zaalgen God,
 Schijnt adem plots zijn lippen uit te zweven,
 En wolkenloozet nog de blauwe lucht
 Te schitteren van zijn duivereinen blik.
 Klettet de regen buiten stroomend neêr,
 Flakkert de straal nog flauw door 't bonte glas,
 En daveret eenmaal nog de romling weg,
 Zij luistert niet, want haar verrukte geest
 Ontwiekt op droomenvleugelslag aan 't stof,
 Terwijl de gulden harpen juublend trillen
 En zilvren leliën sneeuwen door 't azuur...
 O, weeldevol vizioen! De kerk verzinkt,
 En stort met brokkelende zuilen neêr,
 Maar Williswinde treedt op wolken voort,
 't In stralenschijn ontloken Paradijs
 Te moet... Een krans van engelen windt zich om
 De kuische maagd, en serafijnen, zacht

En blank als hemelduiven, heffen 't floers
 Der laatste neevlen op... Een stralentroon
 Schittert haar toe uit zee van loutren gloor,
 En de englen sluyren zich met schuchtren wiek
 Voor 't vlammend licht, dat golvend hen omruischt
 Daar zetelt, blond in blinkend-wit gewaad,
 Heur zoete Jezus... Lachend rijst hij op
 En breidt, als een zalig-schoone bruid,
 Haar de armen open... Glans van zijn gelaat,
 Zie, overstraalt de zee van golvend licht...
 Hozanna's stijgen uit die stroomen op
 Bij leliegeuren, wierookwalm gelijk,
 En 't is al louter glans en halleltoon
 Van 't juublend koor, dat immer hooger juicht:
 'Gezegend zij, de teedre bruid, die komt
 In naam des Heeren...'

En bij 't uchtendrood
 Vond haar de bloô-versaagde nonnenschaar
 Ter andre maal voor 't outer, ach, in zwijm...

2

Doodelijk-krank, in ijlkoorts uitgeteerd,
 Zoo lag de witte maagd ter sponde neêr...
 Een eerbiedwaardig aanschijn, grijs gelokt,
 Met sneeuwen baard, dat over haar zich boog,
 Was 't eerste, dat ze bij 't ontwaken zag,
 En moede, en mat, vernam ze een mannenstem,
 In teêrheid zoo getemperd, dat haar 't mild
 Gefluister innig-zalig roerde... Dan,
 Heur zwakke geest begreep die klanken niet,
 Hoe ze ook als balsem vloten op de wond
 Heurs harten... Eerst des andren daags:
 'Genees!

O, Williswinde, spoedig, want mijn beê
 Stijgt elke stonde en u ten heil, omhoog!
 Ik ben uw vaders broeder, en ik heb
 U lief, zoo lief, als hij u heeft gehad.
 Genees dan, Williswinde en o, herbloei,
 En rank uw jeugd rondom mijn ouderdom,
 Gelijk een wingerd om een olmenstam,
 En kom, herbloeid, genezen, met me meê.'
 Zoo hoorde ze, en zag op... De rijke dos
 Eens bisschops hulde in plooyend purperstof
 Den teedren grijsaard met den zilvren baard.
 'Ik ben uw vaders broeder, en ik heb
 U lief, zoo lief als hij u heeft gehad...
 O, kom, herbloeid, genezen, met me meê,
 Als blijde steun eens sombren ouderdoms.'
 En zij genas... en zij herbloeide... en nam,
 In tranen smeltend, afscheid van de schaar
 Der nonnen, die ze als witte feeën minde,
 En ging, tot schoone, bleeke maagd gerijpt,
 Naar het bisschoppelijk paleis, als steun
 Des waardigen prelaats...
 Door pracht en praal
 Omschitterd, vloeide er 't leven zorgloos voort...
 Een korte wijl... toen heugde haar 't vizioen
 Van hemelglans na vlammen helle vuur...
 Ontzetbre nacht!... en weeldevolle nacht!...
 Toen heugde 't haar... in zielsvervoering had
 Zij d'eed gedaan, als bruid zich eeuwiglijk
 Den blonden Heiland toe te wijden... Look
 Zij 't oog, zoo zag ze weer in 't Paradijs
 Heur schoonen Jezus, hoorde zij weêr, zoet
 Als honig, die gelofte van heur mond
 Vervloeien, hoorde zij weêr englenzang...
 Zij, uitverkoorne maagd, wie 't hoog genot
 Der Heilgen reeds op aarde werd gegund,

Zoû dankbaar Hem, den Bruidegom, heur hart,
 Gelijk een vaas vol kostbren balsemgeur,
 Zoo vol van liefde, minnend offren, en
 Den hartstocht dezer aarde fier versmaân.
 Dus iedren avond, vroom ter neêrgenijgd,
 Herzwoer zij heur gelofte en zwaren eed:
 'Eeuwig aan U, mijn God! Eeuwig aan U!'

De teedre zorg haars tweeden vaders gaf
 Der dwepenszieke lieflijk-milden troost
 Voor 't droef-beweend verlies van 't klooster, hoe
 Een heimwee steeds haar ziel ook smachten deed,
 Hoe toch de vroegere eenvoud liever bleef
 Dan al eens Kerkevorsten flonkerpraal.
 Zij meed der priestren en der leeken stoet,
 Heur oom omstuwende als een glanzend hof,
 En zocht in 't groot paleis wat eenzaamheid...
 Maar... Floris, hem, vertrouwing des prelaats,
 Dien dierbaar als een rijk-begaafde zoon,
 Vermeed zij niet, de schuwe, blonde maagd,
 Een klank vernemende in zijn dichterziel,
 In harmonie met d'eigen zielezang.
 Hij bracht, bevolen door den Bisschop, haar
 Met pracht verluchte perkamenten, die
 De jonkvrouw, leerzaam, letterlievend, vroeg,
 Dat Floris lezen zoude... En Floris las
 Met weeke stem legende en vinderlied
 In de eigen taal of't weeldrig Italiaansch:
 Petrarca's minneleed, als eêlgesteent
 In stralend goud, door klinkerttaal omvat,
 Of Dantes sombre, glimlachlooze tocht
 Ter helle of glorend-lichte hemelvaart...
 Zoo, bij Francesca's treffend-zoet verhaal
 Had Floris teêr geblikt en, blozend, zij
 Met neêrgeslagen oog haar ring betuurd...

Dien dag, o, lazen zij niet verder voort...

O, hemelscheppende uren! Voor het eerst
 Kwam dus een man in jeugdig-schoone kracht
 't Bezielde harte aan heure voeten leggen,
 En mijmenskrank verwarde ze in haar droom
 Het beeld des blonden Jezus' met zijn beeld,
 Of, vaag, als uitgewischt, herdoemde de een
 Met weenende oogen, vol verwijting, naast
 De donkre schoonheid van dien jongen man,
 Vonkled van blik, als vol van moorschen gloed.
 Somwijlen sliep zij in met Floris' naam
 Als vlinder trillende op heur rozemond,
 Wanneer zij 'Jezus!' murmlen wilde, en soms
 Herzwoer zij niet den duur gezworen eed:
 'Eeuwig aan U! Mijn God, eeuwig aan U!
 Dien zin vergetend voor de zoete klacht,
 Haar heugende uit een smeekend minnelied,
 Dat hij op elpen luit gezongen had.

Zoo was de nacht gekomen, zoete nacht,
 - O, nacht van weelde! nacht van sterrenglans!
 O, nacht van bloesemgeur! - waarop ze zwijmlend
 Van weelde en sterrenglans en bloesemgeur
 Na zijn:

'Ik heb u lief!

gemurmeld had:

'Ik wil mijn hoofd u aan den boezem vlijen!
 Ik wil, dat om mijn leest uw armen vast
 Zich strenglen, tot een keten, die ik nimmer
 Verbreken mocht, al zoude ik schuw dit wenschen.'
 Hij had de lieve aan zijne borst geprest,
 Haar lippen zeeglend met een kus vol vuur,
 En toen... toen was ze siddrend heengevlied,
 Een makke duif gelijk, die werd verschrikt.

Weenend, aan 's Bisschops voeten, biechtte zij
 Hoe ze, in onnoozelheid, gemurmeld had,
 Als niet een kuische jonkvrouw murmlen zoû.
 Hij echter, zalig, voerde ze getroost
 D'als dierbren zoon beminden jonkman weêr
 In de armen toe, en zalig, overzalig
 Hief zeegnend hij de hand hen over 't hoofd.
 Zij, als verloofde, duldde marmerkoud,
 Dat Floris eerbiedvol de albasten wang
 Beroerde met zijn lippen...

Maar weldra

Gevoelde zij, hoe wroeging als de klauw
 Eens giers, heur pooplend hart omgreep... Daar rees,
 Met woede bliksmend uit azuren oog,
 Weêr Jezus' beeltnis voor d'ontzetten geest
 Der vrome... In iedren droom, met gruwbre wraak,
 Viel, zwaar als lood, zijn strenge, straffe blik
 Haar op de ziele en hij gensmoede hief
 Ze slapend, zich omhoog, en weerde zwak
 Die blikken af... Ook iedre teêre kus
 Van Floris deed, tot zwijmens toe, de maagd
 Ontstellen, deed den stralenblik eens Gods
 Gram der vergetelheid ontdoemen...

Smart

Der Hel! met bloed, met vuur, met sulfergloed,
 Door Dantes droef penceel gemaald, gij scheent
 Haar weelde toe bij heur zoo snerpend leed!
 Maria bad ze, opdat de Moedermaagd
 Den grammen zoon vergeving smeeken zoû...
 Maria bad ze, opdat de harpestem
 Der Hemelkoninginne fluistren mocht,
 Hoe de arme 's Heilands hart herwinnen kon...
 Heur eed, in geestvervoering voor 't altaar
 Gezworen op dien gruwbaar-helschen nacht,
 Scheen nù haar slechts een ijle hersenschim,

Waardoor zij noodeloos zich kwellen liet,
 Dan weêr gebiedend, door een zwart vizioen
 Herschapen in een sombren wraakdemon...

En zonde op zonde! Zij verzweg dien strijd,
 En elke biecht wierd haar een zonde meer...

Zoo, dobbrend als een vlottend rozeblad
 Op 't meir, bewogen door den ademtocht
 Der stormen, dreef zij, machtelooser, op
 De vlaag der wisslende gedachten voort...
 Waar rust te vinden, zij, besluiteloos,
 Geslingerd naar twee zijden, zonder ooit
 Een steun te vinden, dien ze omhelzen kon!

En 't dreunde, als dondrend uit bazuinen, voort:
 'Gevloekt, gevloekt, gevloekt in Eeuwigheid!'

3

Hij lag op 't kussen aan heur voeten neêr,
 Terwijl zij, mijmerloom en zwijgend, zat
 In 's boograams rijk-gehouden vensternis.
 En vurig hief zijn blik zich tot haar op,
 De gitten blik des donkren jongelings,
 Als dien eens moors vol zuidergloed en vlam.
 Door 't bont-bemaalde glas der ruiten scheen
 De bleeke tintling eener volle maan,
 't Azuur en purper, 't goud en karmozijn
 Der vonklende arabesken hel verlichtend,
 Mysterievol, alsof mystiek gebloemte
 Zijn kelkenpracht in 't glas ontluiken liet...
 Heur vage blik zag doelloos op den beemd,
 't In blauwe misten deinzend, veer verschiet,

Waarin het meir lag als een zilvren vlak,
 En moede droomde ze iets van engelwieken...
 Een vloed van maanlicht stroomde in haren schoot,
 En 't blinkend-wit brokaat des bruidgewaads
 Scheen zilverlaken, scheen uit stralenglans
 Geweven, scheen geen stoffe meer, maar licht.
 Heur rozig-blonde hair, dat kuisch de krans
 Oranjabloesem, als een geurge sneeuw,
 Omvlokke, tintte zich met zilvergloed...
 Zoo was zij schoon, maar zij, ze dacht zich schooner,
 Een engel louter lichts, die 't hemeloord
 Doet trillen van het halleluja...

Toen:

'Mijn Williswinde',

Smeekte hij:

'O zie

Mij aan! O, laat mij in uw duivenoogen
 Uw ziele zoeken, die zich wreed verschuilt!
 Waarom, o droeve bruid, zoo peinzensmoê
 Te turen op 't omneveld, veer verschiet?
 Hoor mijne stem, en laat mij de uwe hooren;
 Of dat wij, zwijgende, onze vingren strenglen,
 En zwdjgend blikken in elkanders oog.
 O, zeg, waarhenen zweven uw gedachten?
 O zeg me, zweven zij niet om mij rond?
 O zeg me, bleeke Williswinde, zeg!'

Hij vat heur hand, die loom, gelijk een lelie,
 Geknakt op teêren steel, haar schoot ontslipt,
 En 't is als hoort ze niet, hoe hij haar dringt,
 Als hoort zij slechts het harpenlied der heemlen...
 'O, Williswinde! Laat mij weêr gelukkig,
 Gelukkig wezen, als ik nimmer was...
 Ach, ik geloofde niet aan zoet geluk,
 Ach, ik geloofde niet aan zoete liefde,

Voor zich mijn ziel, o engel, met uw ziel,
 O weelde! mengelde als tot ééne ziel,
 Gelijk twee rozen, die maar liefde geurend,
 De stenglen strenglen tot een enklen stengel,
 De aromen slaken in een enklen zucht!
 Maar zoo gij thans uw rozeziel ontwindt
 Aan mijnen stam, die haar zoo teêr wil steunen,
 Zoo zink ik weêr, ach, in mijn ongeluk,
 En ik geloof niet meer aan liefdes weelde,
 En ik geloof niet meer aan rein genot!

En zij, ze zwijgt, en huivert, want heur oor
 Vernam ten leste zijne droeve klacht...
 Wanklende rijst zij uit heur kussens op,
 Zich lenende aan den boog van 't welvend raam,
 En gloort hem toe gelijk een witte geest,
 Wit in den bruidsdos, wit in 't licht der maan...
 Zoo blikt zij neêr op hem, die haar ten voet
 Geknield, zijn oog verwijtend op haar richt...
 Heur lippen oopen zich, een enkele traan
 Trilt, klaar gelijk een reine pareldauw,
 Aan de omgekruidde pinkers, en zij zucht:
 'Mijn Floris!
     Zoete zucht en zoete naam!
 'Mijn Floris!
     Wonderzoete zucht en naam!
 'Mijn Floris!
     En de zachte klank versterft,
 De traan valt af, de lippen sluiten zich,
 En 't is of Williswindes vochtig oog
 Weêr strak en vol geheimen nederblik,
 Gelijk de blik der raadselvolle sfinx...
 'O zwijg niet weêr, spreek meer, mijn blonde bruid!
 O, geef mij hulp! Helaas, helaas, ge mint
 Mij niet! Uw hart bezwijmt van schaamte en smart,

Omdat gij me eenmaal op een zoeten nacht,
 O, nacht van weelde! nacht van sterrenglans!
 O, nacht van bloesemgeur! gelispeld hebt:
 "Ik wil mijn hoofd u aan den boezem vlijen;
 Ik wil, dat om mijn leest uw armen vast
 Zich strenglen, tot een keten, dien ik nimmer
 Verbreken mocht, al zoûde ik schuw dit wenschen..."
 Bedwelming van één zalig oogenblik!
 Ge boeit niet meer, en Williswinde vloekt
 De stonde, dat zij, reine en eedle maagd,
 Den sluier rukte van haar schuchterheid...
 Maar spreek dan, spreek, geheimvol marmerbeeld!
 Dat zwijgend, met meêdoogenloozen blik
 Mij tegenstaan, ontzegel uwen mond!
 Heet mij te liegen: die belediging
 Zal mij verrukken, want zoo gij erkent,
 Dat waarheid school in mijne wanhoopstaal,
 Zoo moog' voor immer mijne tong verdorren!
 Maar spreek! Ik bid u spreek, en o, spreek meer
 Dan enkel: Floris, Floris, o, mijn Floris!
 Hij grijpt heur kreuklend, zilvren sluierwaas,
 En in die plooiën schuilt zijn aangezicht
 Door heete tranen overvloed... Heur hand
 Richt zachtkens zijn gelaat omhoog, en fier
 Klinkt hare stem:
     'Ik zwere 't u, gelijk
 Ik eertijds u gezworen heb. Ik min
 U zóó, als niet één sterflijk mensch op aard
 Mijn hart bemint, en mint gij, Floris, mij,
 Zoo zal mijn eed niet trouweloozer zijn
 Dan... Gode 't wil! En, morgen, voor 't altaar
 Wil ik dien eed herhalen... zoo mijn ziel
 Niet van deez' wereld zal verscheiden zijn,
 Gelijk ik hope, en U, mijn Jezus, bid!
 Maar 't laatste trilt niet tot zijn ooren door,

En ruischt in zuchten op heur lippen weg...
'O, koud als ijs, die eed! Mijn liefde, zie,
Bevriest er onder als een nauwe beek!
Mijn liefde is niet een zee, maar slechts een vliet,
En aan heur boorden moeten lelies staan,
Die lachend zich weerspieglen in zijn glas.
Ik wil niet de beloften van uw mond,
Zoo niet uw heele ziele samenstemt,
En samenjubelt in één harmonie!
Helaas, ik voel, uw woord verheelt mij veel,
Dat, ongehoord, me in angst en weifling laat,
Dat, ach, gehoord, wellicht mijn leven knakt,
En toch, ik ben van angst en weifling moê,
En laat mij liever knakken, Williswinde,
Dan steeds te slingren op den wuffen aêm
Van hoop, die telken keer heur glimlach wisselt,
Voor wanhoops boozen grijns... Geef, Williswinde,
Mij zekerheid! O, geef mij zekerheid!
Verschuil niet voor den blik uws bruidegoms
Een kil geheim, dat, als een booze geest,
Zich tusschen u en mijn omhelzing dringt,
En somber mijn verlangende armen weert.
O, spreek! De nacht is stil, geluidenloos,
En zal, hoe schriklijk dat geheim moog' zijn,
't Angstvallig in zijn zwarten schoot verhelen!
O, spreek! De maan omwelkt reeds al haar gloor,
En, zoo gij wilt, zal ik niet op u staren,
Mijn blik afwendend, als ge uw hart ontsluit,
Maar spreek, o spreek, en geef mij zekerheid.'
'Al wat mijn hart besluit, zal nooit den glans
Der middagzonne schuwen, maar zoû blij
In louter hemelstralen willen stijgen,
Gelijk een lucht-gewiekte vlindervlucht...
Niet hoeft de nacht met grauwen vleêrmuisvlerk,
Ook niet met goud-bestard en somber floers

Mijn reinen geest te schutten, en uw blik
 Heeft niet van noô zich af van mij te wenden,
 Van mij, die reiner ben dan dezen krans.'
 En uit heur vingren sneeuwt de oranjebloesem
 Hem, wreed ontbladerd, voor de voeten neêr...
 'Vergeef mij, o, vergeef mij, Williswinde!
 O, hoor mij knielend smeeken, Williswinde!
 Bewaar uw zwart geheim, mijn Williswinde!
 - Helaas! Ik sprak in dwaze narretaal! -
 Maar heb me lief, ontnem uw hart me niet!
 Hij rijst, en wil ze woest aan 't harte prangen...
 Afwerend strekt zij heure handen uit,
 En deinst terug, maar lieflijk fluistert zij:
 'Uw bittere smaad zij, Floris, u vergeven!
 Tot morgen...!'

'Toef, o, toef!'

'Tot morgen, voor
 't Altaar... tot morgen...'
 Als een bleeke schim
 Verzweeft ze in sluiers en in zilverglans
 Der volle maan... Een allerlaatste blik
 Licht uit heur vochtig oog hem toe en... God!
 Een zee van medelijden stroomt het uit
 In tranen... Hare lippen murmlen nog...
 O, geen vaarwel, een wederzien wellicht!
 Tot morgen!... Voor 't altaar! Tot morgen... Voor
 't Altaar!... Tot morgen!
 En ze zweeft voorbij...

 Eindeloos bleef hij marren op die plek...
 De azuren mist aan 't deinzend, veer verschiet
 Verbleekte, laag ter kimme, in rozen gloed
 En pareigrijze tint en melkig wit,
 Waardoor een gulden schicht zijn fonkelflits
 Bliksemen liet...

De blonde dag verrees,
Maar in zijn ziele bleef de zwarte nacht...

4

De hoogtijdszon ontgloeide in blonden glans
Der zoele lenteszon... Met stille smart
In 't oog, door blauwe kringen onderschaûwd,
En bleek van lange wake en droef gepeins,
Lag Floris knielend voor den Bisschop...

'Laat,
Mij, vader, liggen aan uw heilgen voet!
Laat me in deêz hoûding hoorén wat gij meldt,
Want... zoo ge meldt, wat reeds mijn hart, dat nauw
Meer klopt, vermoedt, zoo zal ik nimmermeer
Mij heffen, zoo zal ik in zielesmart
Versteenen, en mijn deemoedvol gebaar
Een engel wellicht roeren om die ziel,
Tot vluchtens toe gemarteld, uit heur leed
Te ontluistren...'

'Wanhoop niet zoo spoedig in
De vaag der jeugd, mijn knaap; wat u mijn mond
Zal melden, ja, besluit een tijding, droef
Voor 't vol verlangen blakend hart, maar mag
Geen wanhoop en vertwijfling wekken.'

'Hoop
Blijkt, vader, mij dit oogenblik, gelijk
De zeepbel, die met glazen kleurenpracht
Een wijl bekoort en... door een zucht verdwijnt!
'O, zwijg! Die wanhoop schijnt me zonde toe!
Want hoor mij, Floris! Williswindes ziel,
Eerst heilig-rein gelijk een schoon missaal,
Waar gulden letterschrift slechts deugden spelde,

Is nu ontsloten... O, de zonde heeft
 Haar blad op blad bezoedeld!
 'Hoe, mijn vader!
 Voor weinig uren noemde zij zich rein
 En smetteloos als haar oranjebloesem!
 'Ja, rein mijn zoon, van sneeuwen maagdelijkheid;
 Maar heure ziel kan groote boete en rouw
 Slechts loutren en bewaren voor den hemel...
 Zij bidt... o, vraag niet meer, mij sluit het zegel
 Der biecht de lippen toe... slechts dit, mijn zoon!
 Voor u is Williswinde steeds verloren!
 Zij bidt...'
 'Voor mij verloren, vader, hoe?
 Waarom verloren? wie, o vader, wie
 Heeft Williswinde dan gewonnen?'
 'Zij,
 Mijn zoon, ik zeg u, bidt, en is haar bede
 Door de engelen opgedragen...'
 'Wie, o vader,
 Heeft mij een bruid dan afgewonnen, wie?'

 Toen wees de maagre vinger des Prelaats
 Naar 't ebben kruisbeeld des Verlossers heen...

5

Hij zag haar weêr, voor 't altaar, maar gewijd
 Tot bruid des Hemels en hij was gevluht
 Ver over dal en heuvel, en zijn kreet
 Weêrklonk als 't siddren van een snaar, die breekt:
 'Volzoete erinnering!... Mijn liefde ligt
 Gelijk een, wreed den steel ontwongen, roos,
 Door blanke vingren als verflensd... mijn liefde
 Verwelkt... en al heur rozenblaadren dwarlen

Als op een wervelwind mijn ziele door...
 Volzoete Erinnerung, o, van uw lach,
 Weemoedig zilver; van uw stem, kristal
 En paerlen; van uw gang, kuische muziek,
 En melodie; o, van uw blik, uw blik,
 Een schat, een dier kleinood, een lentestraal!

Helaas, volzoete Erinnerung! Wees niet meer!
 Waartoe te schrijven in mijn hart, waartoe
 Te lonken met uw zoet verleden... Smelt
 In tranen weg, volzoete Erinnerung!
 Want het is allerzaligst week te zijn,
 Zeer week in de eenzaamheid en luid, zeer luid
 Te klagen, dat men hoopte en niet meer hoopt...
 O, 't wordt me, als was mijn hart gelijk een urn
 Vol eedlen balsem, of uw wreede hand
 Die uitgoot in een zee, zoodat geen drup
 Behouden bleef, en leêg, die vase brak,
 Maar aan heur scherven nog de geur bleef hangen...
 Herinneringen!... In mijn droeve ziel
 Zijn ze als verflenste rozen, die mij weêr
 Een glimlach deze, die een blik, een traan,
 Een zucht doen heugen... zijn zij als een schat
 Van kostbre reliquieën, ordeloos
 In heur gebroken weelde daar verstrooid,
 En 't wordt me, nu ik mijmrend ze doorwoel,
 Alsof ik armer wierd, dan ik eens was,
 En over vele jaren niet zooveel
 Dierbre kleinoodiën zal doorwoelen, daar
 Mijn ziele ledig, ledig, ledig schijnt
 Aan versche rozen en aan heilge pracht!
 Vaarwel, dan Williswinde, voor altijd.
 En somber door zijn klachten klonk op eens,
 Als luidde zij zijn dood, de kloosterklok...

Ginevra

En Lancelot ontwaakte en richtte zich
Uit lisch en neêrgeknakte lelies op,
En weerde halm en stengel zacht op zij...
Het meer, doorschijnend vloeisel van saffier,
Lag roerloos in den hellen stralengloed
Der zonne en breidde zich, gelijk een zee,
Tot tooverachtig-lichten einderstreep,
- Azuren lijn, een verren droom gelijk, -
Met rhythmiesch rimplen van zijn spiegel uit...
En Lancelot zag uit en lachte, want
Twee donzen zwanen, - rijk gekroond, een ring
Rondom den lelieslanken hals; de wiek
Van vloeibre paarden vocht, zich gracievol
Ontplooïend, dreven aan, en achter hen,
Een gulden meermin met geschubden staart
In vorm gelijkend, gleed een gondel na...
Daar rustte zij, Ginevra, in 't gewaad
Van zilverblank sindaal, met hermelijn
Omzoomd, een sluier weemlend, om heur haar
Als draden kronklend goud, - een hel vizioen
Van liefde en schoonheid... heur ivoren hand
Hing in de plooiën van heur wijle omneêr
En sleepte in 't water, spelend met een bloem,
Die zij liet wieglen, greep, en weder liet...
Een enkele knaap zat aan 't omkranste roer
En zong een gondellied...

Semiramis

1

Ter hooge torentin is zij gesneld.
 Ontzetting siddert in heur blik... Zij staat...
 Rondom haar ligt een vrouwschaar, die snikt,
 Terwijl de handen naar den hemeltrans,
 Die rossig in der vlammen weêrschijn gloeit,
 Verheffend, een Chaldeeuer, zinneloos
 Van geestvervoeringen, zijn profetie
 Uitschreeuwt:
 'Verzink in vuur, verstuif in asch,
 O, Babylon, in dezen laatsten nacht:
 Geen nacht van liefde meer: ure des schriks!
 Spat uit uw naven, bergen! Rotsen, scheurt
 Uw hard graniet en dondert al uw gruis
 Neêr op een stad, die elke god verlaat!
 Euphraat en Tiger, schuimt met baren op
 En oversproeit haar als een zee! Wisch uit,
 Gij, vlam, een oord van godenlastering,
 In puin, en o, stormende orkanen, gij
 Wiekt met uw vlerken weg, verspreidt dit stof
 De wereld over, dat de wereld nooit
 Van Babylon meer wete...'
 Dan, heur oor
 Verneemt niet wat hij boven 't klagend lied

Der vrouwen uitgilt: zij slechts tuurt omlaag,
 Waar Babylon een stad van vuur gelijk,
 Die in den sombren starrenloozen nacht
 Heur zwarte transen uit de vlammen, vol
 Van wriemlend volk, verheft... Een dof gegons
 Van duizend stemmen ruischt er uit gelijk
 Een koor van angst: kletterend hoort zij ginds
 Der wapnen staal en koper dreunen; ginds
 Genaakt de Meed, en zijn triumpf verlicht
 Heur schoone stad met torentin bij tin,
 Die hij ontstak als fakklen zegevuurs...
 Nadert heur einde?

'Sidder, Babylon!

Der Goden wraak is u nabij, verblijf
 Van ontucht; hijg uw laatsten kus in vrees
 Voor ander vuur dan liefdevlammen uit!
 Verga...'

Maar niet voltooit de grijze zoon
 Der starren zijne taal van onheil; woest
 Omvat een forsche vuist zijn gordel, en
 Een reuzenarm schijnt van den grond hem hoog
 Te heffen boven d'afgrond:

'Priester! Zwijg!

Verga gijzelfin vuur... te lang verdroot
 De noodkreet van uw kranken geest mijn oor!
 'Genâ! Genade!'

siddert 's priesters keel...

Maar bij een wreeden lach laat thans de vuist
 Zijn last, die spartelt, in het ruime los...
 De vrouwen schreeuwen van ontzetting, maar
 De duistre blikken der vorstinne wenden
 Zich éven slechts naar 't somber doodsgericht,
 Wenden zich dan weer op heur stad, die blaakt...
Hij echter nadert en, nu bevend, klinkt
 Zijn stem, wierforschheid zich verteedert, haar

In 't oor:

'O, moeder! Hoor mij thans, nu niet
 Uw zwakke ziel meer huivert voor de taal
 Eens priesters, krank van zinnen; hoor mij thans...
 Verloren zijt ge, zoo gij langer toeft!
 Bespeurt uw blik niet bij den rossen gloed
 Die zwarte drommen, welke Babylon
 Doorslingren als een spookend schimmenheir?
 Vlucht, want het stuwt reeds zijn kohorten voort
 Naar uw paleis... Vlucht met wie u getrouw,
 Tot op de puinen van uw rijk, verbleef...
 Ik smeek u: vlucht, voor u der Meden vorst
 Geketend aan zijn zegekarre sleurt,
 En deze blanke leden over 't hard
 Graniet van uw verloren gronden sleept...
 Hoor mij en vlucht! Laat mij u voeren naar
 Dien tuin van weelde, waar gij hem met al
 De waapnen uwer vrouwelijke macht
 Nog treffen kunt, schoon hij uw legers trof...
 De wagens wachten en de rossen zijn
 Ontoombaar meer van angst... met fellen spoed
 Redden zij dra de moeder, die ik minne...
 Kom!

'Al mijn hoop verzinkt!'

'Ik torse uw hoop

Dan op *mijn* schoudren als een zwijmend kind:
 Hoop zelve niet en handel zelve niet;
 Ik hoop voor u en handel voor u... Kom!
 En gij, gij allen, komt!'

Zijn stem beveelt...

Zijn armen voeren de vorstinne voort...
 En langs de breede trappen van de tin
 En torentansen storten zij zich thans
 Bij 't walmen der gezwaaide fakkels woest
 Omlaag: een ordelooze vrouwenstoet,

Die de armen wringt; een drom staffieren, knapen,
 Slavinnen en eunuchen en chaldeeuwers,
 Kindren en krijgers, krijtend en luid krijschend,
 Terwijl der tamme panthers angstgebrul
 Geschreeuw en wapenklettren overschreit...
 Daar, op de muren, hooggekarteld, breed
 Als wegen, houden tal van menners nauw
 Der rossen dol gcsteiger in bedwang...
 Maar op de wagens stort men zich en... voort
 Hoog langs de stad en over muur bij muur
 Vliedt heel de woeste horde vluchtend weg...
 Wee, wee, wie afstort uit het voertuig, dat
 Verpletterd van de transen nederslaat!
 Geen, die er omziet! Voorwaarts is het heil!
 En ieder stap terug kan doodlijk zijn!...
 Zes blanke rossen, woest van blik, als schuim
 De manen warrlend om den eedlen hals,
 Zwieren de zware, gouden kar voort, waar
 Semiramis zich hoog verheft, in glans
 Van fakklen, bijkans naakt, heur schoonheid slechts
 Ten deele omhuifd door flardend zilverwaas
 En lange, zwarte lokken, vrijgerukt
 Uit losgesnoerde parelkeetnen... Vast
 Omvangt heur arm van sneeuw den stierennek
 Van Ninias, die toom en teugel viert,
 Terwijl de panthers om het zesspan, barsch
 Brieschende, springen met gespalkten muil...
 Om wendt zij zich... haar blik groet voor het laatst
 De vlammentinnen van heur stad:
 'Vaarwel!
 O, eens zoo lieflijk paradijs! Gij, goden!
 Wie uwer weet of ik het weêr zal zien?
 Ontkroond, ontschepterd wijk ik voor den Meed!
 Wie uwer weet mijn noodlot, dat, helaas!
 Mij in een sluier vuurs gehuld schijnt...? Dus,

Vaarwel dan, hemelsch, lieflijk paradijs!
 Voor eeuwig, wreede goden, ach, voor eeuwig?’

En als een slag des donders antwoordt haar
 Het dof gerommel van een regen puin...
 Babylon stort in lichterlaaie neêr...?

2

De rozig-gulden dag verrees; haar glans
 Verlichtte treurig-hel de stad, wier brand
 Nog rookte...

En langs de ruïnen rijdt een stoet
 Van ruitren, om der leden krachtig brons,
 Gespierd en zwaar gebouwd, het vlakvig vel
 Van losch of panther; boog en pijlenbus
 Ter zijde hangende, en de koopren speer
 Omhoog verheffend, op de dij gesteund...
 Maar in hun midden, glanzend schoon gelijk
 Ormoezd, die, god des lichts, schitterend in
 Zijn flonkerhemel troont, straalt, lachend, fier
 Van jeugd, een koningszoon, de leden blank,
 Edel van lijn, ten deele omgoten door
 Het weeke gulden pantser; op het hoofd
 De ronde helmkroon met robijnen punt;
 Rondom de marmren schoudren, mollig-zacht
 Als van een maagd, het zware leeuwenvel,
 Wapprend als mantel... En zijn drieste blik
 Glijdt, fonklend van der zege zaligheid,
 Langs toren en langs tin, die brandt of rookt...
 Zij naadren het paleis...

‘Bazuiners! Schalt!’

Zoo juicht zijn klare stem:

‘Een koopren kreet!’

Xatyrus triumfeert! Der Meden prins
Eischt Babylons vorstinne, opdat zijn hand,
Zijn overwinnaarshand haar zelve 't hoofd
Ontdiademe!

De trompetten klatren...

't Herautenkoor roept met een enkele stem:
'Xatyrus triumfeert! Der Meden prins
Eischt Babylons vorstinne, opdat zijn hand,
Zijn overwinnaarshand haar zelve 't hoofd
Ontdiademe!

Maar 't paleis zwijgt stil...

Geen stem verheft zich tot een tegenroep;
Geen oog ziet uit; alleen de doode blik
Der sfinxen en der stieren van bazalt
Reusachtig en reusachtig hoog gewiekt,
Ziet raadselvol, en vol geheimen spot
Op d'overwinnaar neêr...

'Bazuiners! Schalt!'

'Een koopren kreet!' beveelt Xatyrus' stem
Ten tweeden maal, en ook ten tweeden maal,
Ten derden daarna, roept als met één stem
't Herautenkoor:

'Xatyrus triumfeert!'...

En de echo klinkt slechts langs de zuilen van
Porfier den kreet terug...

Van woede bonst

Het overmoedig hart in 's knapen borst,
En hij beveelt zijn krijgers nu met kracht
En woest geweld in 't stil paleis, zoo stil
Gelijk een heilig mauzoleum, door
Te dringen, spietsend aan de koopren speer
Wie achter zuil of pijler weerstand mocht
Pogen te bieden met verraadrenlist...
Zij stijgen af, zij dringen door... verlaten
Is 't weeldrig-wulpsche koninginnehof...

Verlaten schijnt het in een dolle haast,
Daar kostbre schatten, gouden bekers, pracht
Van schittrend dischgerei, drinkvazen en
Plateelen, Tyrus' purperdoek verkreukt,
Snoeren karbonkelen en paarden, 't al
Verstrooid op 't marmer-mozaïek des vloers,
Des Meden eenvoud tegenblinken als
Een vizioen van ongekend genot
Der zinnen... Maar geen spoor eens menschen vindt
Hij, hoe hij vorscht in zaal of slaapverblijf,
Hoe ook zijn lans het mollig rustbed woest
Doorpriemen moge of 't zware deurtapijt
Weg moge rukken, waar 't een schuilhoek scheen...
'Zij zijn gevlucht!'
    Zoo galmt teleurgesteld
Hun aller kreet elkander tegen...
    'Zij,
Semiramis, zij is gevlucht!'
    Zoo krijt,
Met tranen, wellend in dat bliksmend oog,
En stampend met den voet, de jonge held,
Bijkans een kind, vol knapenovermoed...
Maar zie, daar sleepen zijne krijgers woest
Een oude vrouw bij 't warlend-grijze haar
De steenen over en heur jammerkreet
Gilt om genade en lijfsbehoud... in angst
Gedoken achter een bazalten sfinx
Ontdekte haar de drom, en woedend sleurt
Men 't maagre wijf Xatyrus te gemoet...
Daar ligt zij kermend aan zijn voet, een dor
Skelet gelijk; haar oogen, kolen vuurs,
Heur hals ontvleesd, haar hand gelijk een klauw;
En toch heur ouderdom is dwaas getooid
Met karmozijnen sluiers en gesteent...
'Ha! Eindelijk dan!'

Zoo juicht de jonge Meed...
 Maar hij ontstelt, dat is Semiramis
 Niet; neen: een booze geest, een duivelsch spook
 Van Arhiman, den god der duisternis:
 Een heks, wier vuurge salamanderblik
 Nu vleit, dan dreigt, al blijft zij stenend aan
 Zijn voet gedoken, bevend voor de lans,
 Die haar verlepten boezem dreigt...
 'Spreek op!
 Waar schuilt het hof, waar schuilt de koningin?
 En spreek de waarheid, tandelooze feeks!
 Of 'k zal uw slangentonge uit laten rukken!
 'Heb medelij!'

Zoo kermt de vrouw terug,
 En slaat heur veinzend oog vol smeekende' eerbied
 Naar hem, dien schittrend-schoonen held, Ormoezd
 Gelijk in glanzenshelle jeugd:
 'Heb meelij!
 Zij zijn gevluht in deez' rampzaligen nacht,
 En zij vergaten mij... Mijn leden, stram
 En zwak, vermochten niet hun dolle vaart
 Te volgen... en ik bleef, zwijgend van vrees...
 Semiramis, zij vluchtte en zij vergat
 Mij, haar slavin, de dienaressen van
 Haar wulpschen lust, mij, die nooit draalde snel
 Een giftschaal te bereiden voor wie zij
 Te moede was om langer nog te minnen...
 Neem u in acht, o Vorst, gij, schoon gelijk
 Een zonnestraal! Zij ook is schoon! Neem u
 In acht... Ik geef u kostbren raad: koel dus
 Geen wreedten lust aan wie zoo machteloos
 Zich aan uw voet wringt en uw knie omhelst!
 'Waar vluchtten zij? Spreek, want uw leven hangt
 Als aan één draad, als aan de punt der speer,
 Die u doorprieme op 't heffen van mijn hand!'

'Zij vluchtten ginds... ginds naar den hoogen tuin
Van weelde, naar heur toovergaarde... Naak
Die niet of, wee! gij zijt verloren!'

'Op!

Xatyrus vreest niet! Op! En wijs den weg,
Bevele ik u, en zoo gij waarheid hebt
Gesproken, kroon ik u met eer en roem!
Op, op! De bergen over! Naar den tuin
Van weelde, naar de toovergaarde...'

'Naak,

'k Bezweer het u bij eigen roem en eer!
Die niet of, wee! gij zijt verloren!'

'Ha!

Mijn hart versaagt niet bij uw onheilsroep!
De zege lacht mij tegen, en... wij gaan!
Voor nog de zon heur middaghoogtegloed
Bereikte, toog het Medenleger heen...

3

De zwoele nacht weeft als een zilvren net
Van maanlichtstralen over de woestijn,
Terwijl 't bazaltgebergte een steilen kam
Van rotsen in den lichten ether beurt...
Hoog heffen zich de pieken, somber-zwart
Op 't zilvrend blauw der lucht, de cactus slechts
Breidt hier en daar heur stekelblâren uit...
Maar verder, verder tijgt 't vermoeide heir
Des jongen overwinnaars voort, tot... wonder!
Een zachte kreet hun aller borst ontvliedt!
Als hemelhoog verheft op 't duizendtal
Pylonen daar een geurend woud zijn schat
Van reuzenbloesems in den zilverschijn...
Terrassen, eindeloos, als vaag verloren

In dicht liaangewarrel, breiden zich
 Met kolossale trappenvluchten uit,
 En zachte kooren klinken vol geheim,
 Te zaâm met nachtegaalgeparel, in
 Het roerelooze loover...

‘Tooveroord!

O, oord van minneweelde, hoe mijn ziel
 Zich in uw balsem van aromen baadt!
 Murmelt Xatyrus en zijn fonkelblik
 Dooft in een lang gestaar zijn overmoed;
 Week in zijn oor weêtrilt het zacht gezang,
 Als van sirenen, en zijn jonge ziel
 Smelt zalig weg in klank- en geurgenot...
 Dan weldra stijgt hij met de zijnen, die
 Zoo speer als lans en schild nog torsen, hoog
 En hooger steeds, de trappen op, reeds half
 Bezwijmd van nooit gekende zinnevreugd,
 En 't koor klinkt voller als een lokgezag...
 In zilvren vijvers, waar de maan op lacht,
 Blinkt, sneeuw of zacht azuur, de lotosbloem;
 Scharlaken kelken storten geuren uit,
 Die zoet bedwelmt als vreemde wijn en 't schijnt,
 Dat zijden koorden, als onzichtbaar, ziel
 En zinnen zoet omstrikken...

Eindelijk, vol

Van klank, weêrklaatren uit het geurend woud
 De harpetonen en een ruischend lied
 Jubelt Xatyrus als een hymne tegen...
 Een helle gloed weêrschemert door het loof;
 Zij naadren steeds... ten laatste, vizioen
 Van lokkende bekoring! marren zij
 En wagen niet een stap meer verder... Daar,
 In 't alabastren pavillioen, te mid
 Van hooge vazen, waaruit myrrhe en nardus
 In blauwe, zwoele wolken geurs omhoog

Stijgen, ligt op heur flonkertroon, in zij'
En goud, Semiramis en lacht...

Om haar

Verdringt met pluimenwaaiers zich een drom
Van Ethiopische slavinnen en
Zij wuiven koelte toe; een blanke schaar
Van maagden tokkelt er het snarentuig,
Terwijl de panthers, vastgeketend aan
Rozenfestoenen, er door knaap bij knaap
In dwang gehouden zijn...

En zij, ze lacht,

Nu zij heur leden uit den ravengloed
Dier gitten lokken opheft en heur arm,
Met fonkelend gesteente omschakeld, wild
De drinkschaal, vol van purpren nectar, zwiert,
Zij lacht en haar kristallen stemme zingt:
'Genot! U drink ik toe! Gij zijt alleen
Almachtig heerscher op onwankbren troon!
U geve ik mij als trouwe dienares!
Wat deert me, dat Xatyrus mij verwon!
Wat deert me, dat hij Babylon in asch
Deed zinken! Even lang als ik mijn schaal
Nog zwaaien mag in dezen zoeten hof,
Even lang schijnt mijn ziel in paradijs-
Genot te zwelgen... Zilvren sterren, strooit
Dus al uw fonkelloovers op mijn tuin!
Lotossen! Droomt uw maanlichtdroomen voort!
Geurt, tooverbloemen! op het windgesuis
Uw amberzielen uit en harpen! trilt
Van gouden klankenweelde! Nachtegalen!
Zingt eeuwiglijk uw lieflijk minnedicht,
En leert ons met uw paarlentaal 't geheim
Der liefde, die onbluschbaar blaken blijft...
Dan zullen wij beminnen tot den dood!
Dan, zoet Genot, wolkt onze wierook u,

Tot onzen laatsten ademtocht vervliegt,
 Bezwijmlend toe... Er zij geen smart voor ons!
 Een eeuwge lach weêrkinke in onze ziel
 En over onze lippen: Schaart dus, schaart!
 Mijn schoone danseressen, rei na rei,
 En zwelgt den wijn in van den wulpsten dans!
 Geniet, geniet! Ik drink u toe, Genot!
 Almachtig heerscher op onwankbren troon!

Der blanke en ebbenzwarte vrouwen stoet
 Gehoorzaamt, maar het schijnt: Semiramis
 Bespeurt slechts nu Xatyru en zijn schaar...
 En vol verbazing glimlacht zij hem toe,
 Terwijl hij als geketend toeven blijft...
 'Wie zijt gij?'

Murmelt thans heur stem, die lokt...
 'Wie zijt gij, o, mijn gast? Zijt gij een god?
 Spreek! Zijt gij Baäl, die Astarte liet
 Versmachten in 't azuren paradijs,
 En mij in 't mijne komt bezoeken? Want
 Gij zijt zóó overblindend schoon, dat ik,
 Uwe slavin, slechts godlijk u kan denken!
 Maar zoo gij, als een god, 't mysterie van
 Uw herkomst heilig houdt, zoo vraag ik niet,
 En smeeke vergeving voor nieuwsgierigheid!
 Zij rijst omhoog en plooit in 't sluierwaas
 Van goudgaas en gesteent heur leden dicht...
 'Ik vraag niet meer: ik heet u welkom slechts,
 O, schoone god! En 'k waag niet op mijn troon
 Te heerschen, nu uw blik mij overheerscht!
 Duld, dat ik mijn onwaarden diadeem
 Hier neêrleg aan uw voet, duld dat ik u
 Geleid naar mijnen zetel; vlij u, smeeke
 Ik, in die kussens, schoon wat ik bezit
 En u kan bieden, stof der wereld is

En aardsche weelde: ik ben niet een godin!
Zij lacht hem toe en reikt heur hand, die zacht
Hem naar den hoogen, fulpen zetel leidt...
Hij weet niet, of hij waakt en meent dit al
Een droom, nu zelve zij hem sappig ooft
Knielende biedt, nu zelve den amfoor
Zij heft met donzen zwanenarm; hij grijpt
Den beker en hij zwelgt den nectar in...
Hij ziet zijn krijgers, reeds ontwapend, zich
Vermengen met den wemelenden stoet
Dier schoone vrouwen, en hij murmelt zacht:
'Genot! U drink ik toe! Gij zijt alleen
Almachtig heerscher op onwankbren troon!
Verblind van weelde ziet hij daar, hoe zij,
Semiramis, het harpenlied beveelt...
Zij heft heur lokken en heur sluiers op,
Zij beurt heur lenig lichaam op de punt
Der rozeteenen, en zij wringt zich als
Een danseresse van Astarte bij
Het gouden toongeklater, in het blauw
Der geurennevels, die der vazen ont-
Stijgen...

'O, geurennevels! Toongeklater!
Gij zijt als vleuglen, die mijn ziele hoog
De starren tegenvoeren... Leef ik nog?
Adem ik nog op aarde, schoone, zeg?'
Alzoo Xatyryus, maar zij danst, onthult
Geheel heur lelieblanke schoonheid, laat
Heur snoeren van heur armen en haar borst
Afglijden, vlijt ten laatste smachtend zich
Aan zijnen voet en murmelt zacht, terwijl
Haar oog zich onder fulpen wimpers luikt:
'O, zoon van Baäl! Zoon des Zonnegods!
Uw glans verzengt mij en ik zwijm ter neêr...
Ik sterf van liefde, want uw blik, gelijk

Een straal van hemelsch vuur, doorflitste mij
 Het zwakke hart...'

'O, sterf niet! Leef voor mij!'

Smeekt thans de jonge held, geketend in
 Den boei van ongekende lusten en
 Hij heft Semiramis aan zijne borst;
 Zij strikt zijn hoofd als in heur lokken vast...
 En hunne lippen huwen zich te zaam
 In kus op kus...

Woest klatren de cymbalen,
 Pijpen de dubbelfluiten; orgiastisch
 Zwieren de dansende slavinnen voort
 Op de aangehitste panthers, die zij wild
 Met bloemfestoenen zwiepen: 't fakkellicht
 Der knapen schijnt een rosse hartstochtsgloed,
 Die in de zilvren vijvers zich weêrkaatst
 Als bloed...

Maar van 't albastren pavillioen
 Zinken uit gouden koordgewarrel zacht
 Purpren gordijnen neder voor hun blik...

4

Een week verging, en 't Medenleger lag
 Nog immer op de rozensponden van
 Verfijnde wellust...

Weder is het nacht...

Maar stil, geluidenloos sluimert de tuin:
 Alleen klinkt uit het pavillioen een lied...
 Daar zingt Semiramis een wiegezing:
 Daar ligt Xatyrus op 't ivoren bed
 In droomen neêr en zelve wuift er zacht
 Babylons koningin een pluimenbos:
 Zij nog slavinne, dra toch heerscheres...

Gewiekte marmren reuzenleeuwen torsen
 Het dak van cederhout en goud; in gloed
 Van kleuren straalt de wand van 't spijkerschrift,
 Dat slechts: geniet, geniet! te lezen geeft...
 Een enkele drievoet walmt Arabiës geur
 In zwoele roken uit en welkend ligt
 Er voor de ivoren sponde een schat van rozen...
 Xatyrus sluimert, rustig als een kind,
 De blanke boezem deinend rythmiesch op
 Zijn lichten adem; om zijn lippen, als
 Een vlinder dartelend, een glimlach, en
 Den ronden arm gebogen om het hoofd...
 Hij sluimert en zij... zingt en wuift heur bos
 Van veêren en een diamanten star
 Tintelt er hel door de opene rozet
 Der cederhouten zoldering... Zij zingt...
 Maar eensklaps zwijmt heur lied haar op den mond...
 Zij luistert... hoor! men tikt er aan de poort...
 Behoedzaam rijst zij op en opent...
 'Gij
 Kunt komen, Ninias! Hij sluimert!
 Lispt
 Haar stem, wier zilvren klank zich overwaast...
 Met blikken vol van haat op hem, die slaapt,
 Sluipt Ninias nu binnen:
 'Kan ik hier
 U veilig melden de uitkomst van mijn tocht?'
 'Spreek vrij; hij... is een kind, dat lieflijk droomt;
 Ik schonk zijn beker vol... spreek, Ninias!
 'Welnu dan, dierbre moeder, hoor uw zoon!
 Het oogenblik genaakt... Tusschen het puin
 Van Babylon versloeg mijn krijgrenschaar,
 Hoe ook verzwakt in aantal, elken Meed,
 Die er Xatyrus' zegetocht verwachtte...
 De stad... zij is verwoest, maar zij is ons...

Xatyrus' leger hier in uwen tuin
 Is dronken van genot en weet niet meer
 Van wapnen en van oorlogskans, maar zwelgt
 Met uw slavinnen liefde en nectar in...
 Ik zeg u dus, het oogenblik genaakt!
 Mijn dolk doorprieme hem, en...'
     Hij genaakt
 De ivoren spond; zij echter weert hem af...
 'Toef nog! Aanschouw, hoe zacht hij slaapt en droomt!
 Bijkans een kind, zoo lieflijk schoon en week,
 Zoo rustig, onbewust van elk gevaar,
 Onwetend van uw dolk, die hem bedreigt!
 Toef nog en zie! En zie dan in uw ziel,
 Of daar de wraakzucht woelt of zacht erbarmen
 De teêrste koorde tokkelt?'
     'Moeder, hoe!
 Gij zoudt erbarmen voelen voor dien Meed,
 Dien aterling, die, dol van overmoed,
 Te midden van de vlammen onzer stad
 Zijn zegespaarden door heur straten joeg?
 Gij hebt hem lief?'
 'Het is geen liefde, neen!
 Neen, het is medelijden voor wie schoon
 En jong en edel is en wie zijn laatst
 Vizioen van droomenweelde droomt! Ik voel
 Een ongekende zoetheid mij doorstroomen;
 Ik voel... ik weet niet wat, maar Ninias,
 Ik, die u steeds beval, ik smeeek u thans:
 O, spaar dat kind! o, laat het mij... ik leef
 In zijnen blik, in zijnen glimlach, in
 De klank van zijne stem, ik voel een wroeging
 Mijn hart doorpooplen, dat ik zijne jeugd
 En teeder' onschuld lagen leidde en listen...
 O, mijn Xatyrus!...'

    'Ginds ligt Babylon

In puin, de wraak stuwt mij reeds voort en gij...
 Gij weeklaagt als een tortelduif en roept:
 "O, mijn Xatyrus!" Moeder, moeder zijt
 Gij nog Semiramis, de koningin,
 Of zijt ge een dwaze vrouwe, die verliefd
 Op dat onrijpe knaapje?'
 'Zwijg, ontwijd
 De heilige zoetheid van mijn harte niet
 Door zulke taal...'
 'Het is genoeg, ik zwijg...
 Ook u ter eere zal mijn dolk hem niet
 Doorpriemen als een hond, maar ik zal mij
 Meten met hem, mijn moeders minnaar... Op!
 Gij trage droomer! Op! Of vrees mijn vuist!
 Op! Ninias daagt u ten tweekamp uit!'

Xatyrus waakt uit zijn visioenen; hij
 Richt uit zijn kussens zich en ziet een reus,
 Forsch, zwaar gespierd, die in zijn tijgerhuid
 Zich bukt, de vuisten klaar tot d'aanval; fel
 Als booze flitsen zien zijn blikken onder
 Het kroeze haar, terwijl zijn aâren op
 Het breede voorhoofd zwellen als van toorn...
 'Op! Ninias daagt u ten tweekamp uit!'

Dondert het weêr Xatyrus in het oor.
 Eensklaps... het schijnt, of de in een week van weelde
 Verslapte spierkracht van den jongen Meed
 Zich bij die tarding staalt: zijn blik schiet vuur...
 Hij werpt zich van zijn bedde en rustig roept
 Zijn trotsche stem:
 'Ik heb geen wapen, zie!'

'Ik gooi u 't mijne toe; wapen u, hond!
 Ik, ongewapend, tart u, thans gewapend,
 Ten derden male... Toeft gij, lafaard, nog?'
 En klettrend valt de dolk van Ninias
 Den jongling voor de voeten:

‘En gij meent’,
 Zoo krijgt hij woedend, bijkans weenend uit:
 ‘Gij meent, ik neme, wat gij dus verwerpt?
 Ik zoû mij buigen voor uw roestig staal?
 Neen, 't blijve waar het ligt... Ik dood u dus,
 Met mijne vuist...’

Hij balt die en hij werpt
 Zich op zijn vijand, die, gelijk een stier,
 In woede bukkend, op zijn aanval wacht...
 Semiramis siddert en gilt, maar slechts
 Xatyrus geldt dien kreet, niet Ninias...
 Ninias' goudgebronsde, krachtge leden,
 Zwellend van spieren, reuzig-forsch van bouw,
 Omslingren de gestalte, glanzig-blank,
 Des jongen Meeds,... hij wankelt; toch behendig,
 Wringt hij zich los met slechts één vlug gebaar,...
 En dreunend treft zijn vuistslag den kolos
 Op 't breede voorhoofd... Maar die stort niet neêr,
 Herhaalt zijn woest geweld, omkronkelt gansch
 Het tengre lichaam in zijn armen en
 Perst het in die omhelzing, tot de knaap
 Met hijgende' adem reeds zijn oogen luikt...
 ‘Ninias! Ninias!’

schreeuwt de vorstin,
 In angst gezegen op den grond en wringt
 In doodeswanhoop heure sneeuwen armen:
 ‘De vloek der goden treffe u, zoo gij doodt
 Wie aan uw moeder dierbaar is...’

Maar hij,
 Heur zoon, hij hoort niet en hij ziet alleen
 Den schoonen knaap, dien hij in de armen tot
 Stikkens toe, knelt, den vijand, dien hij wortgt...
 ‘Hijg thans uw adem uit, gij onverlaat!
 Brandstichter van mijn stad! Gij laagt zoo zoet
 In *haar* omhelzing, sterf nu in de mijne...

Ik zal u prangen, tot gij vaal en blauw
 Uw hoofd ter zijde nigt, ik zal mijn vuist
 U om den gorgel klinken als een boei,
 Die nauwer steeds en nauwer wordt...'

De Meed

Antwoordt niet meer, hij hijgt slechts... Vaster klemt
 Hem Ninias, terwijl Semiramis
 Zich voortsleept, wild de knieën van haar zoon
 Omhelst, badend in tranen:

'Heb genade!

Uw moeder, die u mint, o Ninias!
 Smeekt, smeekt u: heb genade! Neem mijn kroon,
 Wees heerscher van mijn rijk! Dood mij, zoo gij
 Uw moordlust koelen wilt, maar heb genade!

IJzige voorgevoelens spoken hier
 Mij in het hart: zoo gij hem doodt, zal u
 De wraak van Baäl en Astarte treffen...

Genade dus, genade, Ninias!

'Zwijg stil, vorstin, ontaard van waardigheid!

Hier, kus uw minnaar...!'

Antwoordt haar heur zoon,

En slaakt de boeien zijner armen... Zij,
 Nog op den marmren vloer zich wringend, schreeuwt
 Een kreet uit, of de ziele haar verlaat...

Gelijk een neêrgeknapte lelie zijgt
 Het wanklend lijk des jonglings haar zwaar in
 Den schoot... dof bonst op 't mozaïek zijn hoofd,
 Aschkleurig, met verwrongen mond, een blik
 Van glas in 't halfgeopend oog:

'Ellending!

Ik vloek u, vloek uw nageslacht, ik vloek
 De stof, die gij betreedt, ik vloek het graf,
 Waarin gij zinken zult, ik vloek,... ik vloek
 Het paradijs, zoo Baäl u vergeeft...'

'Vloek vrij, ontaarde moeder, vloek uw zoon

En kus uw minnaar als een veile vrouw...
 Ik deed mijn plicht, ik wreekte dus mijn land!
 Daar opent zich de poort; een fakklenschijn
 Stroomt binnen als een straal van bloed... Daar stort
 Zich de oude, grijze vrouw, behaagziek op-
 Getooid, de heks met salamanderblik
 Van Babylons verlaten lustpaleis,
 Naar binnen en ze krijst:

‘De zege is ons!

Uw vrouwenschaar was dapper als een heir
 Van krijgers, o, vorstinne; 't Medenbloed
 Plengt uwen tuin en kleurt uw vijvers rood...
 Xatyrus' leger is niet meer, maar hij,
 Hijzelve zij gespaard!

‘Baäl! Waarom?’

Roept de vorstinne en rijst in schrik omhoog:
 ‘Spreek, spreek! Waarom, waarom zij hij gespaard?’
 En haastig werpt ze een sluier over 't lijk,
 Dat de oude in haar triomfdrift nog niet zag...
 ‘Slavinne, wij bezweren u: mar niet,
 Maar spreek...!’

‘Ik zeg het u zoo snel als slechts
 Mijn tong zich weren kan... toen ik hem om
 Erbarmen smeekte, ginds te Babylon,
 Waar gij, van vreeze zwijmend, mij vergat,
 Toen ik uit vreeze uw schuilplaats hem verried,
 Kuste ik zijn hand, waaraan een amethyst
 Mij tegenblonk... Ik vroeg hem later dien
 Tot loon... hij gaf mij 't schitterend juweel:
 Zie't hier!’

‘Ontzetting! Vrouw! gij liegt, gij liegt!’
 Gilt zij, Semiramis en grijpt den ring...
 ‘Hij droeg dien ring?’

‘Hij droeg dien ring: hij is...
 Uw zoon! Hij is uw kind, dat gij in angst

Voor Ninus, uw gemaal, als vondeling
 Mij, twintig jaar geleên, bevolen hebt
 Te laten aan den oever van de' Euphraat!
 Ik sprak den grijzen Meed, die hem daar vond,
 En naar het hof zijns konings bracht... Den ring,
 Heugt het u niet, gij bondt als talisman
 Dien 't wichtjen, aan een snoer, rondom den hals...!
 'Ontzetting! Hij mijn zoon! Helaas! Mijn hart
 Sprak voor mijn kind, ik voelde 't, in mijn hart
 Was onbewuste moederliefde, toen
 Ik hem beminde, toen ik Ninias
 Bedelde om zijn zoo jeugdig leven... Zie!
 Slavin, hier ligt mijn zoon, gevonden en
 Verloren in één stond; hier ligt mijn zoon,
 Geworgd, en door de hand zijns broeders, dien
 Ik vloek en duizend duizendmalen vloek!
 En den bebloeden sluier ligt zij op...
 'O, groote goden! Hebt erbarmen!
     Krijt
 De grijze vrouw en zinkt bij 't lijk ter neêr...
 'Ik waarschuwde hem reeds te Babylon:
 De starren spelden mij zijn onheil! Wee!
 'Ik deed mijn plicht, ik wreekte dus mijn land!
 Spreekt Ninias met somber-doffen blik:
 'Baäl... hij richte tusschen mij en... u!
 Moeder, vaarwel! Vloek mij niet meer, maar offer
 Schatten van myrrhe en nardus Baäl en
 Astarte... Groote Goôn, weest ons genadig!...
 Op krijgren! Lijfstaffieren! Fakkeldragers!
 Naar Babylon!
     En 't koor der mannen juicht,
 Terwijl de moeder zwijmt op 't lijk des zoons:
 'De zege is ons! Op! Op! Naar Babylon!'

5

Gelijk Aeolusharpen trillen zacht
 De twijgen van de ceders en cypressen
 Hoog, eeuwenoud... Het is, als wuiven zij
 Een klaaggezing op 't murmlen van den wind
 Der starrelooze, nachtelijke stond:
 Een lied van droefenis en treurge smart,
 Dat om het stille mauzoleum steent...
 Hoog heft dit der pilaren rood porfier
 Onder het zingend ceedrenloof des wouds,
 Terwijl twee zwarte griffioenen, uit
 Bazalt gehouwen, aan de poort een wacht
 Van eere schijnen...

Alles zwijgt... Maar luister!

Is dat het klaaggezing des winds, die zich
 Met luider kracht verheft... Neen, lieren murmlen,
 En zachte stemmen weenen in den nacht...
 Daar naakt een sombre stoet... Chaldeeuwens gaan,
 Met diep gebukte hoofden, gansch in zwart
 Gehuld, in vazen heilige geuren torsend,
 Voorop; hen volgt, met affodil bekranst,
 Een stoet van knapen, tokklend op de lier,
 Dan maagdenreien, doodeskachten zingend,
 En zich omhuivend in heur rouwgaas... Eindelijk,
 In 't zilvren licht der fakklen, - stil van tred, -
 Semiramis, wier zwarte sluiers slepen...
 Heur hoofd is diep gezonken op de borst,
 En de armen vallen roerloos langs de heup...
 Zij schijnt gestorven reeds, maar toch, zij gaat,
 En knielt nu op de trappen van het graf-
 Gesteent, terwijl de priesters al hun reuk
 Op gouden schalen doen ontbranden... Zij
 Ontbladert rozen op het kille steen,
 En weenend klinkt heur kristallijnen stem:

'Slaap, lieve, zacht! Mijn jonge held, slaap zacht!
 Zie hier uw moeder, wie het harte werd
 Vermorzeld in heur boezem door uw dood!
 Maar wat de goden, in hun almacht, ook
 Beslissen mogen over 't slingrend lot
 Der menschen, dat op hunnen adem zweeft...
 Wij dulden het met diep gebogen hoofd,
 Want onafwendbaar is het godenrecht!
 En dus, Semiramis buigt kroon en staf
 Voor hooger heerschers neêr; zij weent slechts, en
 Zij smeekt u, haar ontrukten lieveling!
 Vergeving voor wat ze aan heur kind bedreef!
 Xatyrus, zoo gij leeft in zaligheid,
 In zonnestralen, in azuren sfeer,
 In heilge godenweelde... blik, Xatyrus,
 Dan neder op uw moeder, die hier weent,
 En rozen op uw grafgesteente ontblaârt!
 Tel dan de tranen, paarlend uit heur oog,
 En dauwend op de bloemen, die hier welken,
 Zooals uw leven welkte en knakte, ach!
 En zoo ten laatste zij geen traan meer heeft,
 En sterft, daar zij niet langer weenen kan,
 Laat dan heur geest, gelouterd in dien vloed,
 Die zee van tranen, tot u stijgen, kind!
 En gelukzalig u omhelzen in
 't Azuur van Baâls wolkenparadijs!'

De lieren murmlen, 't vrouwenkoor zingt rouw
 En smart en breidt heur droeve floersen uit,
 Maar aan de transen, eerst zoo somber dof,
 Zich welvend boven 't zingend cederhout,
 Flonkeren myriaden starren plots
 Haar hellen goudglans en heur stralen uit,
 Als melden zij een godlijke belofte!

Fragmenten uit Johannes' Apocalyps

1

Johannes nu tot Azië's zeven kerken:

'U kome én vrede én u genade toe
van Hem, die is, die was en komen zal,
van zeven geesten, buigend vóór zijn Throon,
van Jezus-Christus, trouwe tuigenis,
der aarden eerst herborene, Oppervorst
der aardsche Vorsten!

Hem, die ons bemint,
ons van de zonde slaakte door zijn bloed,
ons Koningen en Priesters Gode schiep,
Hem zij zoo macht als roem in de eeuwigheid
der eeuwen! Amen!

Zie, hij nadert met
de wolken! Ieder oog aanschouwt hem dra!
Die hem doorstaken heffen dra een wee-
geklag met alle wereldstammen aan!
Ja, Amen! "Ik ben de Alpha en ik ben
de Omega, de aanvang en het slot!" Zoo zegt
Die is, Die was, Die komen zal, de Heer
almachtig!

Ik, Johannes en uw broeder,
uw smartgenoot in druk en lijdzaamheid
in Jezus, was op 't eiland Patmos, 't woord

des Heeren en 't getuigenis van Jezus
ter wille. En zie, mijn geest verklaarde zich,
den dag des Heeren; ik vernam een stem,
als een bazuin zoo luid, die schalde:

“Boek
wat gij aanschouwen moge...”

.....

2

Ik wendde mij, dat ik Wie tot mij sprak,
aanschouwen mocht; toen ik mij had gewend,
zag ik op zeven gouden kandelaars;
te mid dier zeven gouden kandelaars
Een, die der menschen Zoon gelijkend was,
in lang gewaad, de borst met gouden band
omsnoerd. Als witte wolle en witte sneeuw
was 't haar des hoofds; zijn blik een vlamvend vuur;
en blinkend brons, in de oven als geblaakt,
zoo was zijn voet; en zijne stem de stem
van vele waatren... Zijne linkerhand
hief zeven starren op. Uit zijnen mond
stak 't scherp en dubbelsnijdend zwaard... De Zon,
die schittert, in heur middagkracht gelijk,
was zijn gelaat...

'k Aanschouwde hem en zeeg
als dood aan zijnen voet; zijn rechterhand
beroerde mij, terwijl hij sprak:

'Vrees niet!
want de eerste ben ik, laatste ook; ik ben
die leeft! Ik was verscheiden, en - aanschouwt:
Ik leef in de eeuwigheid der eeuwen... Ik
bezit de sleutlen van den Dood en van
't verblijf der Dooden. Boek dus, wat gij zaagt:

wat is, en hierna zal geschieden; boek
't mysterie van het starrenzevental,
dat ge in mijn rechte zaagt: 't mysterie ook
der zeven gouden kandelaren, want
de zeven starren zijn de engelen van
de zeven kerken en de kandelaars,
de zeven, zijn het kerkenzevental...'

.....

3

Toen zag ik op, en zie, een poorte was
ontsloten in den hemel. De eerste stem,
die ik, als een bazuin, gehoord had, riep:
'Rijs op! Ik toone u, wat geschieden zal!'
Mijn geest verklaarde zich, en zie, een troon
was in den hemel; op dien troon was Een,
Die zat, aan Jaspis en aan Sardius
gelijk, Zijn zetel door een regenboog
smaragds omspannen. En rondom dien troon
aanschouwde ik tronen vier-en-twintig, en
er zaten vier-en-twintig ouden neêr,
in wit gewaad, met gouden diadeem.
't Flitsen des weêrlichts en des donders schal
ging van dien troon met vele stemmen uit,
En vóór dien troon, als zeven Geesten Gods,
ontbrandden zeven vuurge lampen; vóór
dien troon was als een glazen zee, krystal
gelijk. In 't midden van dien troon, rondom
dien troon zag ik een viertal dieren, zoo
van voren als van achteren bezaaid
met oogen. 't Eerste was een leeuw gelijk,
een kalf het tweede, 't derde menschelijk
van aanzicht, en het vierde scheen mij als

een adelaar, die zweeft. En ieder dier
plooid er een zestal vleuglen open, zoo
van voren als van achteren bezaaid
met oogen, en zij riepen dag en nacht
en zonder ruste:

'Heilig, heilig, heilig
de Heere God, de Almachtige, die was,
die is, die komen zal!'

Toen zij aldus
zoo heerlijkheid als dank en eere Hem,
die zat, en leeft der Eeuwen Eeuwigheid,
geboden hadden, zonken de Ouden, zij,
de vier-en-twintig, Hem, die zat, te voet,
en Hem, die leeft der Eeuwen Eeuwigheid,
aanbiddend, wierpen zij hun kronen neêr,
en riepen:

'Waardig zijt Gij, Heer en God!
zoo roem als eere en macht te ontvangen, want
Gij schiept er alle dingen; door Uw wil
bestaan ze en worden zij geschapen!'

Toen
aanschouwde ik in de rechte, van wie hoog
ten troone zat, een Boek, beschreven zoo
van binnen als van buiten, en verzegeld
met zeven zeeglen. En ik zag een Engel,
vol kracht, die met een forsche stemme riep:
'Wie is er waardig, 't Boek te ontsluiten, en
zijn zeeglen op te breken?'

Niemand in
den hemel, noch op aard, noch onder de aard
vermocht het Boek te ontsluiten, of er in
te blikken. En ik weende zeer, omdat
er niemand waardiglijk gevonden werd
het Boek te ontsluiten, of er in te blikken.
Maar een der Ouden tot mij:

'Weent zoo niet!

Want zie, de Leeuw, uit Juda's stam geteeld,
de loote Davids heeft de macht het Boek
te ontsluiten en zijn zeeglen op te breken!
En ik aanschouwde in 't midden van den troon,
in 't midden van het dierenviertal en
der Ouden schaar, een Lam, dat offer scheen.
Horenen droeg het zeven, oogen had
het zeven, die de zeven geesten Gods,
gezonden over heel deze aarde, zijn.
Het kwam, 't ontnam der rechte, van Wie hoog
ten troon gezeten was, het Boek...

En toen

't aldus het Boek genomen had, verzonken
voor 't Lam de vier-en-twintig Ouden en
het viertal dieren, en een ieder hield
er harpen op en gouden offerschalen,
vol geuren, die der Heilgen beden zijn.
Zij zongen er een nieuwen zang, en juichten:
'O, Gij zijt waardig 't Boek te ontsluiten, en
zijn zeeglen op te breken, want Gij waart
tot offer; Gij herkocht met eigen bloed
voor Gode, uit alle tale, stam en volk:
Gij zalfdet die tot Vorsten en tot Priestren
ter eere Gods; op aarde zullen zij,
Priester en Vorst, ter eere Gods regeeren!
Ik zag, en hoorde veler englen zang
rondom de dieren, de Ouden en den troon,
en myriaden myriaden was
hun aantal, duizend duizenden... Zij zongen
met forsche stem:

'Het Lam, dat offer was,
is waardig, macht en weelde, wijsheid, kracht
en eere en roem en lof te ontvangen!

En

wat schepsel was in hemel en op aard,
en onder aard, op zee en onder zee,
hoorde ik er juichen:

‘Lof en roem en eere
en kracht aan Die ten troon gezeten is,
aan 't Offerlam, der Eeuwen Eeuwigheid!’
Het viertal dieren zeide er:

‘Amen!’
De Ouden
verzonken knielend neêr en baden aan...

Den Haag, '88

Verantwoording

Waarschijnlijk in 1892 verwierf L.J. Veen het recht van uitgave van Couperus' bundels *Een lent van vaerzen* en *Orchideeën* die vroeger waren verschenen bij respectievelijk J.L. Beijers te Utrecht en A. Rössing te Amsterdam. In december van dat jaar kondigde Veen een herdruk aan van *Een lent van vaerzen*, Naar aanleiding hiervan schreef Couperus hem: 'Zoo U plezier heeft in mijne poëzie, zoû ik U nog een aardigen bundel kunnen formeeren: wat zoû U hiervan denken?'¹ De bundel zou bestaan uit de gedichten 'Fragment' - 'wat *Weemoed* zoû kunnen genoemd worden'² - 'Viviane', 'Williswinde', 'Ginevra', 'Semiramis' en 'Fragmenten uit Johannes' Apocalyps'. Couperus wilde ze bundelen onder de titel *Vroegere verzen* en ze inleiden met een kort woord vooraf.³ Veen voelde niet voor dit plan.

Toen Veen in 1894 *Orchideeën* ging herdrukken, stelde Couperus voor een 'vermeerderde uitgave' samen te stellen: 'Ik heb nog eenige groote gedichten liggen, indertijd in tijdschriften verschenen: Viviane, Semiramis en Williswinde; als U er die wil bijvoegen [...], mag U ze hebben en zal ik ze U zenden.'⁴ Maar Veen wilde geen vermeerderde herdruk van *Orchideeën*. In plaats daarvan kwam hij terug op Couperus' idee de nog niet gebundelde gedichten in een aparte bundel uit te geven. Begin december 1894 liet Couperus aan Veen weten dat hij akkoord ging met het plan voor een herdruk van *Orchideeën* en voor een nieuwe bundel

1 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen/Amice; Brieven van Louis Couperus aan zijn uitgever*. Ed. F.L. Bastet. 's-Gravenhage, 1977. 2 dln. Dl. I: 1890-1902. Dl. II: 1902-1919. In: *Achter het boek* 12 (1973), afl. 1/3 en 13 (1974), afl. 1/3. Dl. I, p. 49.

2 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 49.

3 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 50.

4 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 78.

van de resterende gedichten.⁵ In het contract dat gedateerd is 4 december 1894, kwamen Couperus en Veen een honorarium overeen van f200,- voor de eerste druk van de nieuwe bundel en f100,- voor iedere herdruk.⁶

Couperus vond nog altijd *Vroegere verzen* een goede titel voor de bundel. Maar Veen was er niet gelukkig mee. Op zijn verzoek veranderde Couperus de titel. Toen hij op 12 december 1894 het contract getekend aan Veen terugstuurde, schreef hij: 'Indien *Vroegere Verzen* niet goed is, dan zeker *Williswinde*, vind ik: het is het beste gedicht. Ik denk, dat het een goeden bundel zal worden [...]. Mocht het echter te klein worden, dan kan U er in opnemen de tekst van een kinder operette: *De Schoone Slaapster in het Bosch*: indertijd hier door 100 kinderen opgevoerd, maar dan is mijn verzenreserve ook heelemaal uitgeput. [...] Bereken dus s.v.p. de grootte van den verzenbundel en zie of U de operette nog gebruiken wil: dan zal ik ze U zenden. Maar liever hoû ik den bundel zoo.'⁷ Uiteindelijk bleek het voor de omvang van de bundel niet nodig *De schoone slaapster in het bosch* op te nemen.

De bundel *Williswinde* verscheen in november 1895 bij L.J. Veen te Amsterdam. De gedichten werden voorafgegaan door een 'Voorrede' die Couperus in september 1895 had geschreven.

Bronnen

Voorzover ons bekend, zijn van de gedichten in *Williswinde* de volgende door de auteur geautoriseerde bronnen overgeleverd:

A. voorpublicaties in tijdschriften:

'Weemoed' onder de titel 'Fragment'. *Nederland* 38 (1886). Dl. 11 [juni], p. 232-233.

'Viviane'. *Nederland* 40 (1888). Dl. 1 [februari], p. 219-226.

'Williswinde' onder de titel 'Williswinde. Een Middeneeuwsch

5 Vgl. [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 85.

6 Vgl. [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 85. Een exemplaar van dit contract is in bezit van Veen, uitgevers te Utrecht en een bevindt zich in de Couperus-collectie van het Letterkundig Museum.

7 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 86.

Verhaal'. *Nederland* 39 (1887). Dl. 11 [juli], p. 335-352.⁸

'Fragmenten uit Johannes' Apocalyps'. *Zingende vogels; Oorspronkelijke bijdragen van Nederlandsche dichters*. Verzameld door Pol de Mont. [Dl.] III, 3e stuk. Hasselt, 1891. p. 15-20. Met de ondertekening 'Louis Coupérus, te Hilversum'.

Volgens Couperus zijn de gedichten 'Genevra' en 'Semiramis' voorgepubliceerd in *Gouverneur's Oude Huisvriend*, maar wij hebben ze daarin niet kunnen vinden. Het tijdschrift van J.J.A. Gouverneur is, voorzover wij weten, in geen van de grote openbare bibliotheken volledig aanwezig.⁹

B. een uitgave in boekvorm: Louis Couperus: *Williswinde*. Amsterdam, L.J. Veen, [november 1895]. Met een bandtekening van L.W.R. Wenckebach.¹⁰

De eerste druk van *Williswinde* is gezet naar de tijdschriftpublicaties van de gedichten. Toen Couperus in januari 1893 het plan voor een nieuwe bundel poëzie opperde, had hij de kopij niet beschikbaar: 'Ik zoû [...] de gedichten moeten zien op te duiken, want ik heb ze niet: mijn boeken en meubelen zijn opgeborgen.'¹¹ Op 1 december 1894, toen Veen inmiddels had ingestemd met de uitgave van de bundel, zond Couperus hem de kopij van de gedichten: '[...] behalve het fragment uit de Apocalyps, dat ik niet meer schijn te hebben: het was ook niet zeer belangrijk.'¹² Blijk-

8 Dit gedicht lag reeds in 1886 bij de redactie van *Nederland*. Maar op 19 september van dat jaar vroeg Couperus de kopij van 'Williswinde' terug. Hij wilde het gedicht opnemen in de bundel *Orchideeën* die hij toen aan het samenstellen was. Dit is niet doorgegaan. (Vgl. Paul Ekhard: 'Louis Couperus'. In: *De nieuwe courant* 10 juni 1913. Ochtendblad, p. 1-2. Ook te vinden in: *Maatstaf* 11 (1963/64). p. 156.)

9 Vgl. [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 49. De lezing 'Onze Huisvriend' in de editie-Bastet is onjuist.

J.J.A. Gouverneur (1809-1889) was in de jaren 1843-1882 redacteur van het tijdschrift *Huisvriend; Gemengde lectuur voor burgers in stad en land*. Vanaf 1881 luidde de hoofdtitel *Oude Huisvriend*. Na het terugtreden van Gouverneur werd bij wijze van hommage zijn naam in de hoofdtitel van het tijdschrift opgenomen: *Gouverneur's Oude Huisvriend*. Wij hebben de jaargangen 1881, 1882, 1883 en 1886 kunnen raadplegen.

10 Vgl. E. Braches: *Het boek als Nieuwe Kunst 1892-1903; Een studie in Art Nouveau*. Utrecht, 1973. p. 209, 328n, 330.

11 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 50.

12 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 85.

baar heeft Couperus later alsnog zijn exemplaar van *Zingende vogels* teruggevonden, zodat de 'Fragmenten uit Johannes' Apocalyps' als slotgedicht in de bundel konden worden opgenomen.

Couperus wilde de correctie van de proeven van *Williswinde* aanvankelijk geheel aan Veen overlaten.¹³ Maar in december 1894 vroeg hij 'alleen de allerlaatste drukproef' te zenden. Hij beloofde toen ook een 'voorwoord' voor de bundel te schrijven.¹⁴ In augustus 1895 schreef Couperus aan Veen: 'De gedichten zal ik nazien en er een voorwoordje voor schrijven.'¹⁵ Hij had toen de proeven waarschijnlijk al enige tijd in zijn bezit. Een maand later beloofde hij de voorrede 'spoedig' te sturen.¹⁶ Inderdaad werd deze in september 1895 geschreven.

Couperus ontving de auteursexemplaren van *Williswinde* in december 1895. Hij was niet te spreken over de band: '[...] een vies kleurtje en met iets, dat me aan een Gartenlaube aan den Rijn laat denken, waar we Rijnwijn drinken. Het schijnt altijd een tref te zijn!'¹⁷

De uitgave van 1895 is de eerste en enige druk van *Williswinde* die tijdens Couperus' leven is verschenen. De oplage ervan was waarschijnlijk 1250 exemplaren.¹⁸ In 1905 werd *Williswinde* als deel 11 opgenomen in de serie *Werken van Couperus*. De bundel was toen nog verkrijgbaar in de oorspronkelijke band van Wenckebach en daarnaast nu ook te koop in de speciaal voor de gehele serie door

13 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 50.

14 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 85.

15 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 94.

16 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 96.

17 [Louis Couperus]: *Waarde Heer Veen*, p. 106.

18 Volgens de *Voorraadlijst van L.J. Veen over de jaren 1887-1898* (particulier bezit) was de voorraad van *Williswinde* in de jaren 1895-1898 achtereenvolgens 1090, 1010, 927 en 905 exemplaren. Volgens een inventarislijst voor de brandverzekering in het archief-Veen (Letterkundig Museum) was de voorraad in de jaren 1901-1906 achtereenvolgens 884, 869, 810, 766, 757 en 750 exemplaren. Uit de *Winst- en verliesrekening van L.J. Veen over de jaren 1887-1898* (particulier bezit) blijkt dat *Williswinde* de volgende winsten heeft opgeleverd: 1895/96: f85,75; 1897: f4,82; 1898: f16,45.

H.P. Berlage Nzn ontworpen band, en in losse afleveringen van f0,50 per stuk.

Tekstkeuze

Voor deze uitgave van *Williswinde* is de eerste druk als basistekst gekozen: hij vertegenwoordigt de laatste door de auteur actief geautoriseerde versie. Couperus heeft de kopij ervan geleverd en de laatste proef ervan zelf gecorrigeerd. Voor de tekstsamenstelling is gebruik gemaakt van het exemplaar van de eerste druk dat zich bevindt in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag (sig. 9186 B19).

Correcties

In de tekst van deze uitgave zijn, mede op grond van een woord-voor-woord vergelijking van de tijdschriftversie van de gedichten 'Weemoed', 'Viviane', 'Williswinde' en 'Fragmenten uit Johannes' Apocalyps' met die van de bundel *Williswinde*, de hieronder volgende correcties aangebracht. Na het paginacijfer en het regelnummer wordt eerst de verbeterde lezing gegeven; na de 'Duitse komma' (/) volgt de oorspronkelijke, foutieve lezing. De laatste is voorzien van een asterisk (*) als zij ook in de tijdschriftversie voorkomt.¹⁹

12,31	kristallijn,/kristallijn.
13,4	licht.../licht...
13,32	blauw-groen/blauw-goer*
18,14	al!...'/al!...*
23,14	Jezus'/Jezus*
24,4	sluyren/sluijren
25,14	genezen,/genezen*
31,26	'Mijn/Mijn*

19 De lezing 'ligt [...] op' (73,19) met de betekenis 'licht [...] op' is niet gecorrigeerd. Deze spelling die volgens de huidige regels fout is, kwam in de achttiende negentiende-eeuw veelvuldig voor.

In de eerste druk van *Williswinde* staat de inhoudsopgave na de 'Voorrede'. Zij is in deze uitgave verplaatst naar vóór de 'Voorrede' en de 'Voorrede' zelf is daarin ook vermeld.

32,34	Jezus,/Jezus
37,18	hangen.../hangen..*
41,4	staat.../staat
41,7	weêrschijn/weerschijn
49,9	toovergaarde./toovergaarde...
49,10	'Naak/Naak
49,13	'Ha!/Ha!
70,10	neêr/neer*

Varianten

De eerste druk van *Williswinde* vertoont ten opzichte van de tijdschriftpublicatie van de gedichten 'Weemoed', 'Viviane', 'Williswinde' en 'Fragmenten uit Johannes' Apocalyps' de hieronder volgende woordvarianten. Na het paginacijfer en het regelnummer wordt eerst de lezing van de eerste druk gegeven; na het 'ontstaan-uit-teken' (<) volgt de vroegere tijdschriftversie.

9,1	WEEMOED < FRAGMENT
9,12	oogen < leden
11	<i>opdracht ontbreekt</i> < AAN 'VIVIANE'.
19,1	WILLISWINDE < WILLISWINDE. Een Midden-eeuwsch Verhaal.
24,13	't is al < 't al is
26,19	blonde < bloode
29,14	in < in de
30,12/13	het halleluja... Toen < 't halleluja... Maar toen
33,7	beloften < belofte
33,26	omwelkt < omwolkt
69,2	geteeld < gehuld

* Voor de bibliografische gegevens werd onder meer gebruik gemaakt van het *Bibliografisch Repertorium Louis Couperus*, een door zwo gesubsidieerd project, onder redactie van G. Borgers, E. Braches, K. Reijnders, uitgevoerd door Marijke Stapert-Eggen.

Zie voor de editieprincipes van de Volledige Werken Louis Couperus: *Algemene verantwoording van de Volledige Werken Louis Couperus*. Utrecht/Antwerpen, 1987. De editieprincipes zijn vastgesteld door Ernst Braches, Jan Fontijn, Karel Reijnders, Marijke Stapert-Eggen en H.T.M. van Vliet.

